

KOOLIEELSED LASTEASUTUSED 2009/2010 õppeaastal EHIS-e andmetel (10.11.2009 seis)

Koostaja: Rena Selliov (HTM analüüsiosakonna analüütik)

Sissejuhatus	2
1. Lapsed koolieelsetes lasteasutustes Eestis ja Euroopa Liidus.....	2
2. Tegevusnäitajad.....	10
2.1 Lastega seotud tegevusnäitajad	10
2.1.1 Lasteasutuse külastatavus.....	10
2.1.2 Rühma täituvus	12
2.1.3 Erivajadustega arvestamine.....	16
2.1.3.1 Eesti keelest erineva emakeelega/õppekeelega õppurid koolieelsetes lasteasutustes	17
2.1.3.2 Hariduslike erivajadustega arvestamine	20
2.2 Asutusega seotud tegevusnäitajad	24
2.2.1 Lapsi ühe õpetaja ametikoha kohta rühmas.....	24
2.2.2 Füüsilise keskkonnaga seotud tegevusnäitajad	25
2.2.3 Eelarvega seotud tegevusnäitajad	27
Lisad.....	28
Lisa 1. Koolieelsete lasteasutuste õppurite profiil – sugu, vanus, emakeel 2009/2010 õppeaastal.....	28
Lisa 2. Koolieelsete lasteasutuste ja nende õppurite jagunemine maakonniti asulatüübi ja lasteasutuse suurusgrupi lõikes 2009/2010 õppeaastal	29
Lisa 3. Rühmi ja lapsi rühmades rühmaliigi lõikes ning rühmade täituvus maakonniti 2009/2010 õa ...	31
Lisa 4. Rühmi ning õppureid koolieelsetes lasteasutustes rühmade õppekeele lõikes maakonniti.....	34
Lisa 5. Rühmi ning õppureid koolieelsetes lasteasutustes rühmade õppekeele ning lasteasutuse suurusgrupi lõikes maakonniti 2009/2010 õppeaastal	35
Lisa 6. Hariduslike erivajadustega arvestamine.....	39
Lisa 7. Tegevusnäitajad koolieelsetes lasteasutustes maakonniti ja asutuse omandivormi lõikes 2009/2010 õppeaastal.....	43

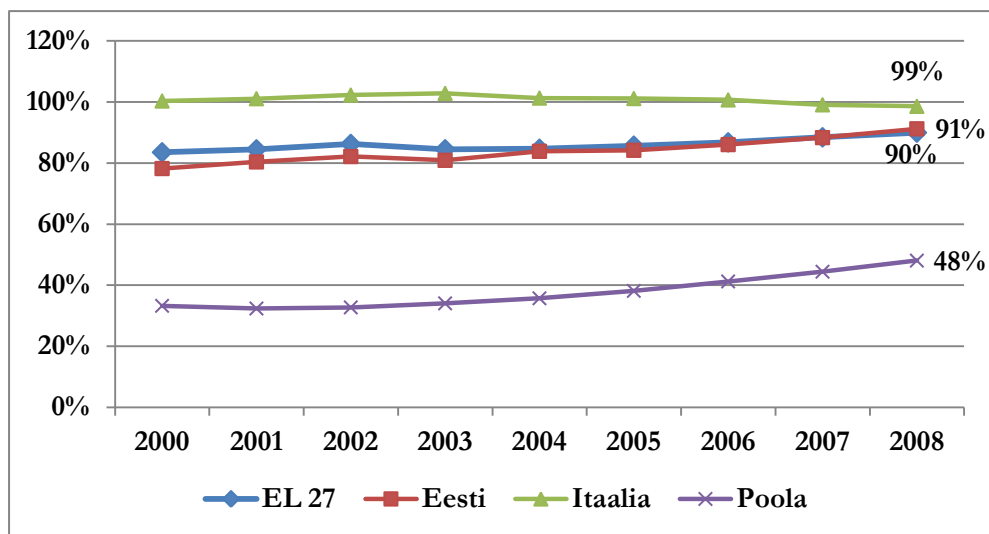
Sissejuhatus

Heckman, juhtivaid inimkapitali teoreetikuid, on väitnud, et kvaliteetsed investeeringud varajasse lapsepõlve toovad sisse suuremaid tulusid kui investeeringud mistahes muul haridustasemel¹. Laste arengule avaldab suurt mõju perekonna sotsiaalmajanduslik taust – vanemate sissetulek, haridustase, etniline kuuluvus jms. Sotsiaalsed probleemid, mis saavad sageli alguse näiteks kas vanemate madalast haridustasemest, napist sissetulekust, või vähemuste hulka kuulumisest, on peamised põhjused kehvade hinnete saamiseks esimeses kooliastmes, mis tõenäoliselt edaspidi kasvavad õpiraskusteks, koolikohustuse mittetäitmiseks. Koolieelsel haridusel on oluline roll õpiraskuste ennetamiseks üldhariduskoolis. Uuringud on näidanud, et just koolieelsesse haridusse panustamisel on eriti suur mõju problemaatilise sotsiaalmajandusliku tausta ning erivajadustega laste integreerimisele haridussüsteemi, nende üldhariduses edasijõudmise toetamisele ning väljalangemise ennetamisele². Koolieelsel haridusel on lisaks üldhariduses edasijõudmise toetamisele ka lapse sotsiaalset arengut oluliselt mõjutav roll.

Käesolevas analüüsis antakse kõigepealt ülevaade koolieelsete lasteasutuste 2009/2010 õppeaasta üldisest statistikast ning seejärel käsitletakse lasteasutuste lastega ja asutusega seotud tegevusnäitajaid, nende osas pööratakse suurem tähelepanu hariduslike erivajadustega arvestamisele. Pedagoogidega seotud tegevusnäitajaid käsitletakse koolieelsete lasteasutuste pedagoogide analüüsis ([link](#)).

1. Lapsed koolieelsetes lasteasutustes Eestis ja Euroopa Liidus

Koolieelse hariduse arendamine on Euroopa Liidus hariduse valdkonnas muutunud aja jooksul järjest olulisemaks. 2000 aastal vastuvõetud Lissaboni strateegia raames kujunes üheks hariduse kättesaadavust peegeldavaks indikaatoriks 4-aastaste koolieelses hariduses osalemine³. Eesmärgiks oli, et 2010 aastaks osaleb 4-aastastest koolieelses hariduses 90%. 4-aastaste osalemine koolieelses hariduses on Eestis olnud läbivalt Euroopa Liidu liikmesriikide keskmisega samal tasemel (joonis 1).

Joonis 1. 4-aastaste osalemine koolieelses hariduses Euroopa Liidus keskmiselt, Eestis, Itaalias ja Poolas (Andmeallikas: Eurostat)

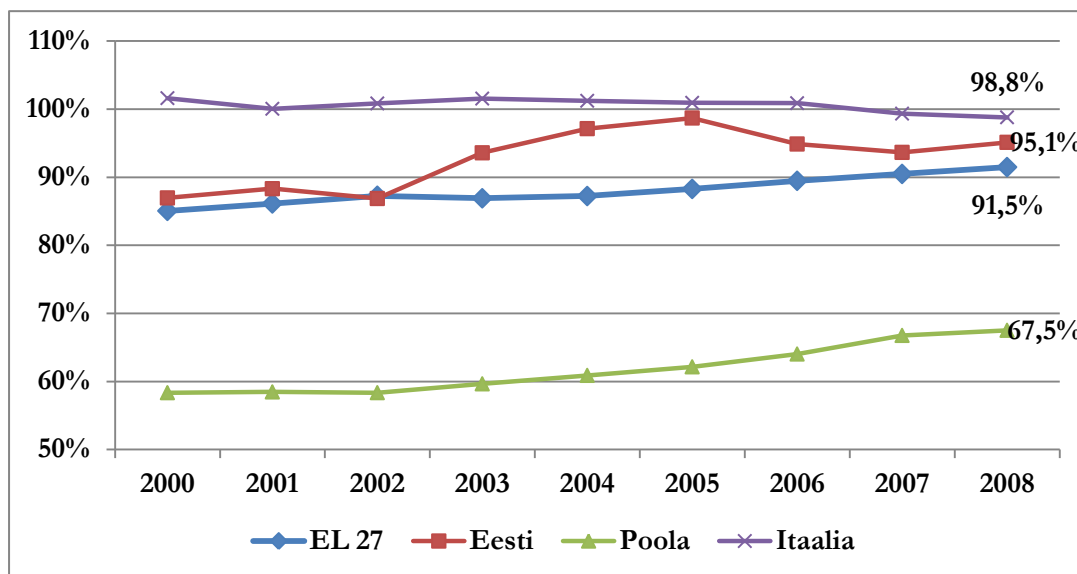
Euroopa Liidu Lissaboni strateegias saavutatu põhjal täpsustati 2009 aastal kõigi valdkondade, sh haridusvaldkonna eesmärgid ning defineeriti hariduse ja koolituse strateegiline raamistik aastani 2020 (ET 2020). Selles tehti muuhulgas ettepanek võtta üheks haridusvaldkonna viiest peamisest eesmärgist, et

¹ http://jenni.uchicago.edu/human-inequality/papers/Heckman_final_all_wp_2007-03-22c_jsb.pdf

² From Early Child Development to Human Development: Investing in Our Children's Future, World Bank Publications, 2002

³ A coherent framework of indicators and benchmarks for monitoring progress towards the Lisbon objectives in education and training – Communication from the Commission, Brussels, 21.2.2007, COM(2007) 61 final, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0061en01.pdf

2020 aastaks osaleb alushariduses 95% kõigist 4 aastasest kuni kooliminekueni lastest⁴ (Eestis seega 4-6 aastastest lastest). Võrdluses Euroopa Liiduga saab öelda, et 2007/2008 õppeaastal oli Eestis see osatähtsus (95,1%⁵) Euroopa Liidu keskmisest (91,5%) kõrgem (joonis 2). Mitmes Lõuna-Euroopa riigis (Hispaanias, Itaalias, Prantsusmaal) ning Belgias on juba aastaid osalenud koolieelses hariduses ligi 100% vaatlusalusest vanusegrupist. Osalus on madalaim Poolas (2007/2008 õppeaastal 67,5%), kuid alla 75% on see veel ka Bulgaarias, Iirimaa, Kreekas ja Soomes. Erinevused osaluses on tingitud konkreetsete riikide hariduskorraldusest, sh koolieelse hariduse rahastamisest jms⁶

Joonis 2. Nelja-aastaste kuni kooliealiste laste koolieelses hariduses osalemise määr Euroopa Liidus keskmiselt, Eestis, Poolas ja Itaalias⁷

Järgnevas analüüsis koondatud andmed pärinevad Eesti Hariduse Infosüsteemist (EHIS) kui ei ole öeldud teisiti. 2009/2010 õppeaasta andmed on 10.11.2009 seisuga.

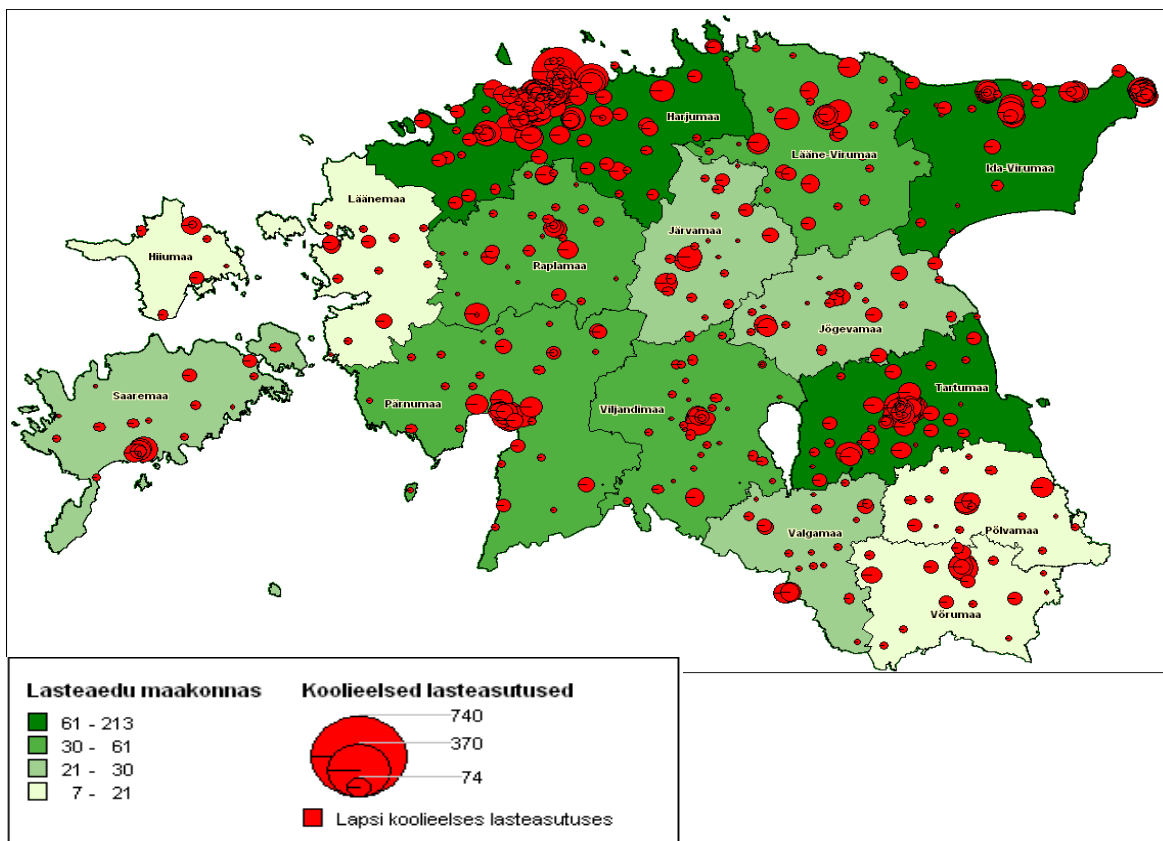
2009/2010. õppeaastal tegutses Eestis 635 koolieelset lasteasutust, kus õppis kokku 62 804 last. Nende paiknemisest annab pildi kaart 1. Lasteaedu on kõige enam Harju-, Ida-Viru- ning Tartumaal.

⁴ Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020'), 28.05.2009, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF>

⁵ Euroopa Liidu kontekstis sisalduvad indikaatoris ka koolikohustuslikust east nooremad üldhariduses õppivad lapsed. Enne 2008/2009 õppeaastat oli Eesti koolieelsete lasteasutuste õppurite vanus teada vaid 01. jaanuari seisuga, samas haridussüsteemi kontekstis vaadeldakse õppurite vanust 01 septembri seisuga. Sellega seoses on vaatlusaluse indikaatori väärtus seni olnud ülehinnatud. Kui 2007/2008 õppeaastal nii koolieelsete lasteasutuste õppurite kui üldhariduse õppurite vanust vaadata 01.01.2008 seisuga, saame indikaatori väärtuseks 91%.

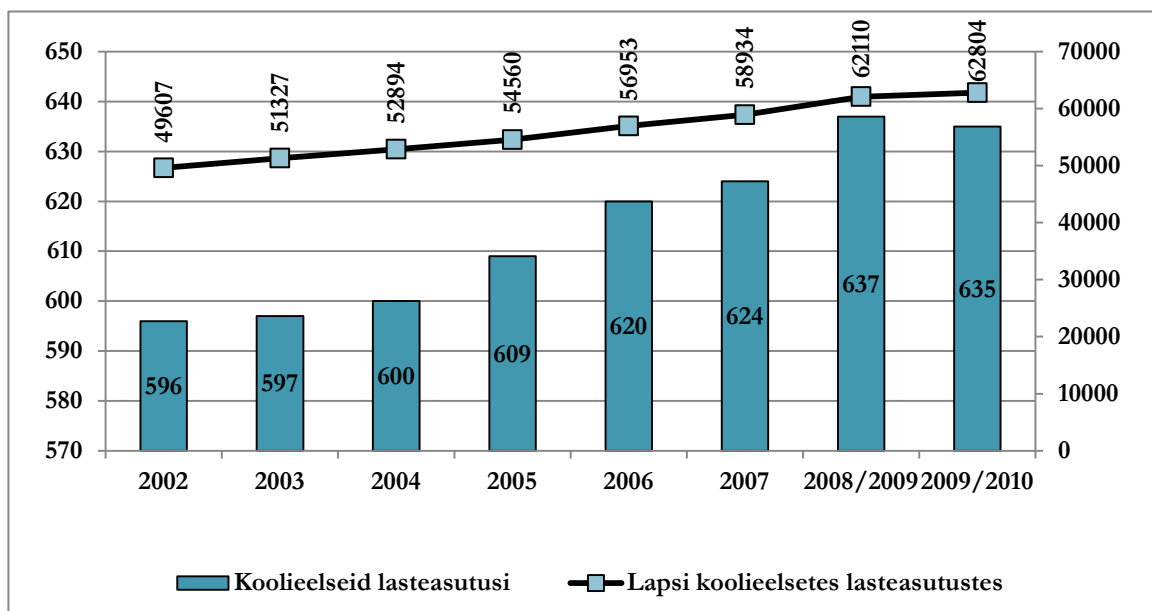
⁶ Tackling Social and Cultural Inequalities through Early Childhood Education and Care in Europe, Eurydice, 2009, [<http://eacea.ec.europa.eu/about/eurydice/documents/098EN.pdf>]; Otero, M. S., McCoshan, A., Study on Access to Education and Training – Tender No EAC/38/04, Lot 1, Final Report for the European Commission, Dec 2005, [http://ec.europa.eu/education/pdf/doc270_en.pdf]

⁷ Joonis põhineb Eurostati andmetel, Koolimineku andmed pärinevad: Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training: Indicators and benchmarks 2009, p. 156 [http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/report09/report_en.pdf]

Kaart 1⁸. Koolieelsed lasteasutused Eestis

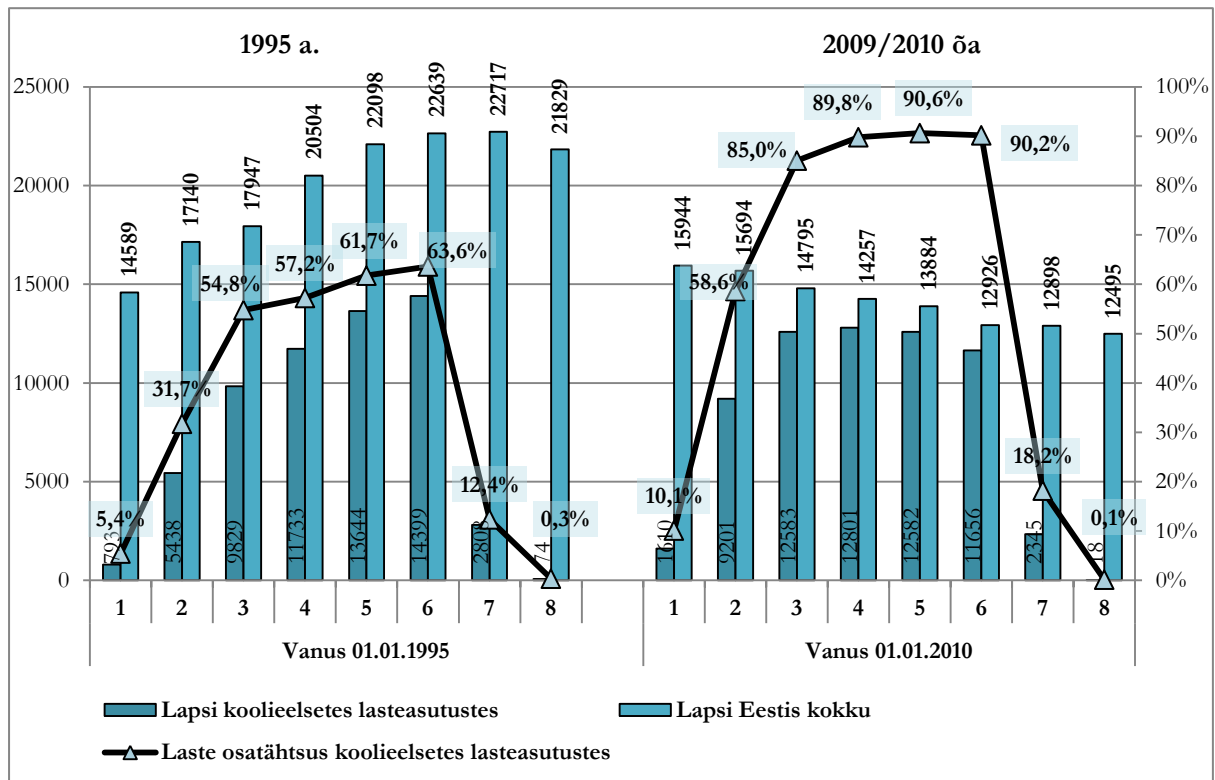
2002. aastaga võrreldes on nii koolieelsete lasteasutuste arv kui laste arv koolieelsetes lasteasutustes 2009/2010 õppeaastaks suurenenud - laste arv koolieelsetes lasteasutustes on kasvanud ligi 27% (joonis 3).

Joonis 3. Koolieelsed lasteasutused ning kõik lapsed koolieelsetes lasteasutustes 2002-2009/2010 õa (Allikas: 2002-2007 a. ESA; 2008/2009 õa, 2009/2010 õa Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS))

⁸ MTÜ Viimsi Lasteaiad – 737 last EHIS-esse sisestatud ühes asutuses, realselt on asutusel 6 maja [http://www.viimsilasteaiad.ee/index.php?leht=index]

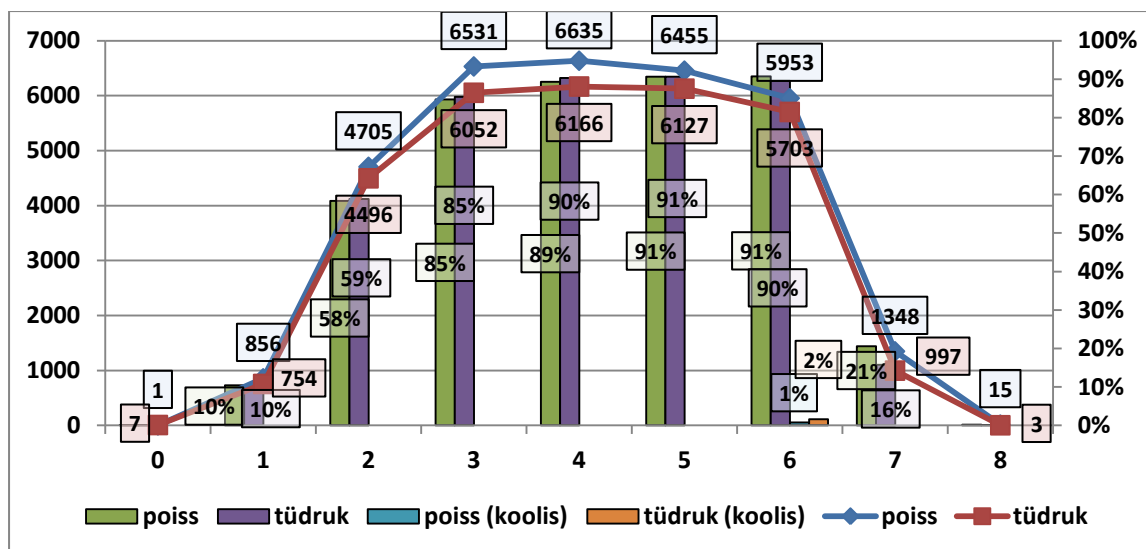
Joonis 4 annab ülevaate koolieelsetes lasteasutustes käivate laste vanuselise jaotusest ja osakaalust vanusegruppides 1995 aastal ja 2009/2010 õppeaastal. Näeme, et kui laste arv koolieelsetes lasteasutustes on 2009/2010 õppeaastal sisuliselt sama mis 1995 aastal, on koolieelsetes lasteasutustes käivate laste osatähtsus kogu vanusegrupist 2009/2010 õppeaastal oluliselt suurem kui 1995 aastal. Positiivse trendina saab välja tuua, et kui 1995 aastal on vanuselises koosseisus näha iibe langust (mida noorem eagrupp seda vähem lapsi), siis 01.01.2010 seisuga on pilt vastupidine – mida noorem eagrupp, seda rohkem lapsi ning lisaks sellele oli 01.01.2010 seisuga Eestis 1-aastaseid lapsi rohkem kui 1995. aastal.

Joonis 4. Laste vanuselise jaotuse ja osakaalu koolieelsetes lasteasutustes 1995 aastal ja 2009/2010. õa-1 (sh 8aastased ja osaliselt 7aastased on koolipikendust saanud lapsed) (Allikas: 1995 a ESA; 2009/2010 õa Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS); elanike arv 01.01.10 seisuga, ESA andmed)

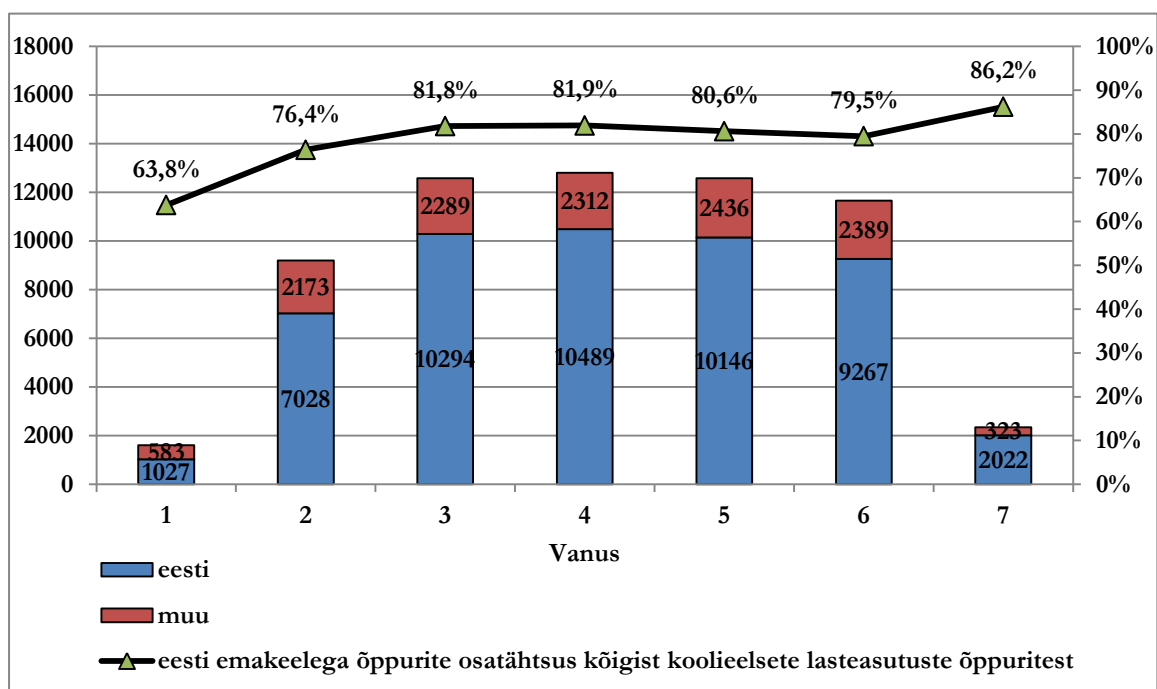
2009/2010 õppeaastal õppis Eesti koolieelsetes lasteasutustes seega kokku 62804 last, neist 1,5-7 aastaseid oli 62617 ning 4-6 aastaseid 37039⁹. Kui koolieelsetes lasteasutustes õppivatele 4-5 aastastele lastele juurde arvestada ka 5-6 aastased lapsed, kes õpivad üldhariduses (keda 2009/2010 õppeaastal oli kokku 1839), siis kõigest 4-6 aastastest 2010. aasta 1. jaanuari seisuga moodustasid haridussüsteemis osalejad 90,5%. See on veidi vähem kui 2007/2008 õppeaastal (vt alamärkus nr 3). Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste profiil 2009/2010 õppeaastal vanuse ja soo lõikes ning nende osatähtsus kogu eagrupidist, millele on lisatud 6-aastased kooliskäivad lapsed, on välja toodud joonisel 5. Poiste ja tüdrukute koolieelses hariduses osalejate osatähtsuses kogu vanusegrupist kõigi vanuste lõikes ei saa erinevusi välja tuua.

⁹ Vanused siin ja edaspidi 01.01.2010 seisuga

Joonis 5. Koolieelsetes lasteasutustes käivate kõigi laste ja üldhariduskoolides käivate koolieast nooremate laste arv ning osatähtsus kogu vanusegrupist vanuse ja soo lõikes 2009/2010 õa (vanus nii KELA-des kui koolis 01.01.2010 seisuga. EL indikaatorites on üldhariduse õppurite vanus 01.09 seisuga¹⁰)

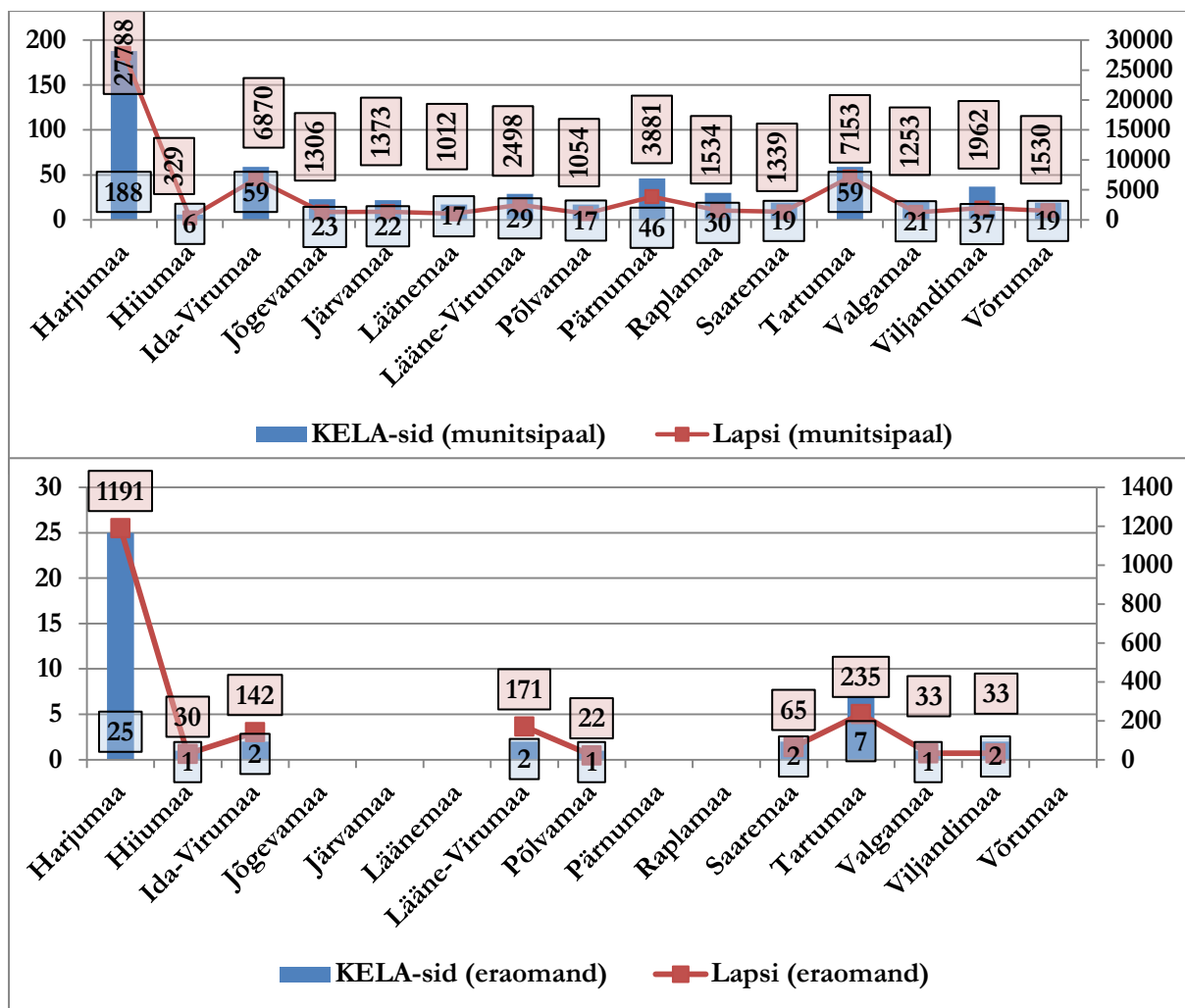
Joonisel 6 on 1-7 aastased koolieelsetes lasteasutustes käivad lapsed eristatud lisaks vanusele ka emakeele lõikes. Eesti keelest erineva emakeelega laste osatähtsus kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest on suhteliselt suurem ühe- ja kaheaastaste hulgas. Joonisel kasutatud andmed on detailselt välja toodud lisas 1.

Joonis 6. Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste profiil vanuse ja emakeele lõikes 2009/2010 õppeaastal.

93% kõigist koolieelsetest lasteasutustest olid munitsipaalomanduses ja neis käis 97% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest. Kuues maakonnas (Jõgeva-, Järva-, Lääne-, Pärnu-, Rapla- ja Võrumaal) ei olnud 2009/2010 õppeaastal ühtegi eraomanduses olevat koolieelset lasteasutust (joonis 7).

¹⁰ Kui nii alushariduse kui üldhariduse 4-6 aastaseid 2009/2010 õppeaasta õppureid vaadelda 01.09.2009 vanusega, siis osales 2009/2010 õppeaastal kõigist 4-6 aastastest haridussüsteemis 89,8%.

Joonis 7. Koolieelseid lasteasutusi ja lapsi koolieelsetes lasteasutustes lasteasutuse omandivormi ja maakonna lõikes 2009/2010 õppeaastal

2009/2010 õppeaastal oli Eesti 524 ehk 82,5% kõigist koolieelsetest lasteasutustest lasteaiad kuni 7-aastaste lastele ning neis käis 58380 last (93% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest). Erilasteaedu oli kokku kolm – üks Harjumaal, üks Raplamaal ja üks Tartumaal ning lastesõimesid kuni 3-aastaste lastele oli kuus – viis Harjumaal ja üks Tartumaal (tabel 1). Lastesõimesdes käis kokku 334 last e 0,5% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest, neist 264 Harjumaal ning 70 Tartumaal (tabel 1). Erilasteaadades käis 97 e 0,2% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest, neist 43 Harjumaal, 24 Raplamaal ning 30 Tartumaal. Ülejäänud koolieelsed lasteasutused on lasteaed-koolid, kus käis 6,3% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest.

Tabel 1. Koolieelsed lasteasutused ning õppurid koolieelsetes lasteasutustes Eestis asutuse liigi lõikes maakonniti 2009/2010 õppeaastal

Maakond	Koolieelseid lasteasutusi				Lapsi koolieelsetes lasteasutustes			
	erilasteaed	lastesõim	lasteaed	lasteaed-kool	erilasteaed	lastesõim	lasteaed	lasteaed-kool
Harjumaa	1	5	190	17	43	264	27092	1580
Hiiumaa			7				359	
Ida-Virumaa			60	1			6993	19
Jõgevamaa			13	10			1010	296

Järvamaa			18	4			1276	97
Läänemaa			13	4			911	101
Lääne-Virumaa			20	11			2298	371
Põlvamaa			15	3			902	174
Pärnumaa			35	11			3604	277
Raplamaa	1		21	8	24		1246	264
Saaremaa			16	5			1311	93
Tartumaa	1	1	57	7	30	70	7076	212
Valgamaa			15	7			1104	182
Viljandimaa			27	12			1737	258
Võrumaa			17	2			1461	69
KOKKU	3	6	524	102	97	334	58380	3993

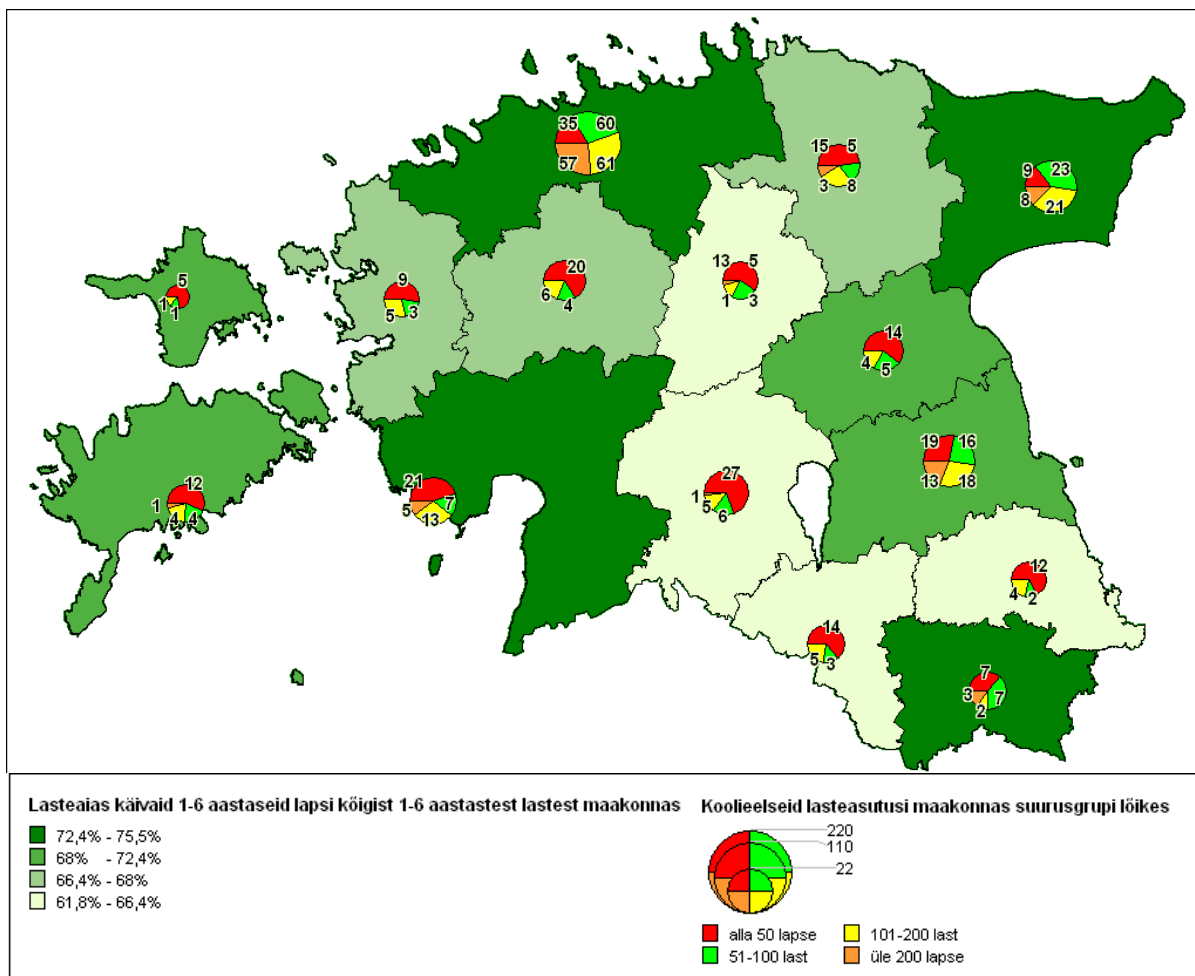
Kui 60% koolieelsetes lasteasutustes on kuni 100 last ning umbes kolmandik rühmadest, kus käib samas vähem kui kolmandik lastest, siis 2/3 kõigist rühmadest asusid lasteasutustes, kus on rohkem kui 100 last ning neis käis kokku 70% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest (tabel 2).

Tabel 2. Koolieelseid lasteasutusi, rühmi ning lapsi koolieelsetes lasteasutustes asutuse suurusgrupi ning alamtüübi lõikes

Alamtüüp	Koolieelseid lasteasutusi				Rühmi				Lapsi koolieelsetes lasteasutustes			
	alla 50 lapse	51-100 last	101-200 last	üle 200 lapse	alla 50 lapse	51-100 last	101-200 last	üle 200 lapse	alla 50 lapse	51-100 last	101-200 last	üle 200 lapse
erilasteaed	3				14				97			
lasteaed	143	138	152	91	269	541	1107	1082	4175	10183	21425	22597
lasteaed-kool	83	10	8	1	138	35	57	10	2009	662	1104	218
lastesõim	3	3			6	12			116	218		
KOKKU	232	151	160	92	427	588	1164	1092	6397	11063	22529	22815
erilasteaed	0,5%				0,4%				0,2%			
lasteaed	22,5%	21,7%	23,9%	14,3%	8,2%	16,5%	33,8%	33,1%	6,6%	16,2%	34,1%	36,0%
lasteaed-kool	13,1%	1,6%	1,3%	0,2%	4,2%	1,1%	1,7%	0,3%	3,2%	1,1%	1,8%	0,3%
lastesõim	0,5%	0,5%			0,2%	0,4%			0,2%	0,3%		
KOKKU	36,5%	23,8%	25,2%	14,5%	13,1%	18,0%	35,6%	33,4%	10,2%	17,6%	35,9%	36,3%

Koolieelsete lasteasutuste ja neis õppivate laste detailsem jagunemine maakonna ja asulatüübi lõikes asutuse suurusgrupiti on välja toodud lisas 2.

Kaardil 2 on välja toodud, kui palju maakonna 1-6 aastast lastest käivad koolieelsetes lasteasutustes ning kui palju on maakonnas erineva suurusega koolieelseid lasteasutusi. Suhteliselt kõige rohkem on üle 200 lapsega lasteasutusi Harjumaal, sellele järgnevad Tartumaa ja Ida-Virumaa. Suhteliselt kõige rohkem on alla 50 lapsega lasteasutusi nendes maakondades, kus ka lasteasutustes käivate laste osakaal kõigist lastest on väiksem. Maakondade lõikes jääb 1-6 aastaste laste koolieelses lasteasutuses käimise määr 61,8% ja 75,5% vahele. 72,4-75,5% maakonna lastest käib lasteaias Harjumaal, Ida-Virumaal, Pärnumaal ja Võrumaal. Kuni 2/3 lastest käib lasteaias Järvamaal, Viljandimaal, Valgamaal ja Põlvamaal

Kaart 2. Koolieelsed lasteasutuste arvud suurusgruppide lõikes maakonniti

Kui Harjumaa käivad pooled koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest üle 200 lapsega lasteasutustes, siis näiteks Hiiumaal vastupidiselt käib 45% lastest alla 50 lapsega lasteasutustes (tabel 3).

Tabel 3. Koolieelsete lasteasutuste ja nende õppurite jagunemine õppeasutuse suurusgrupi ja maakonna lõikes 2009/2010 õppeaastal¹¹

Maakond	LAPSI					Laste jagunemine eri suurusgruppide KELA-desse			
	alla 50	51-100	101-200	üle 200	KOKKU	alla 50	51-100	101-200	üle 200
Harjumaa	1165	4763	8401	14650	28979	4%	16%	29%	51%
Hiiumaa	162	70	127		359	45%	19%	35%	0%
Ida-Virumaa	234	1572	3497	1709	7012	3%	22%	50%	24%
Jõgevamaa	405	382	519		1306	31%	29%	40%	0%
Järvamaa	363	336	456	218	1373	26%	24%	33%	16%
Läänemaa	241	217	554		1012	24%	21%	55%	0%
Lääne-Virumaa	389	380	1182	718	2669	15%	14%	44%	27%
Põlvamaa	315	117	644		1076	29%	11%	60%	0%
Pärnumaa	534	527	1701	1119	3881	14%	14%	44%	29%

¹¹ Punane – selle suurusgrupi lasteagedades käib maakonnas rohkem lapsi kui Eestis keskmiselt

	LAPSI					Laste jagunemine eri suurusgruppide KELA-desse			
Maakond	alla 50	51-100	101-200	üle 200	KOKKU	alla 50	51-100	101-200	üle 200
Raplamaa	553	270	711		1534	36%	18%	46%	0%
Saaremaa	347	243	562	252	1404	25%	17%	40%	18%
Tartumaa	465	1135	2498	3290	7388	6%	15%	34%	45%
Valgamaa	362	212	712		1286	28%	16%	55%	0%
Viljandimaa	682	379	733	201	1995	34%	19%	37%	10%
Võrumaa	180	460	232	658	1530	12%	30%	15%	43%
Üldkokkuvõte	6397	11063	22529	22815	62804	10%	18%	36%	36%

2. Tegevusnäitajad

Õppeasutuse tegevusnäitajad¹² on õpilasega/lapsega, personaliga ja õppeasutusega seotud informatiivsed näitajad, mida analüüsitakse õppeasutuse sisehindamise kontekstis ja mis on avaldatud Eesti Hariduse Infosüsteemis. Õppeasutuse tegevusnäitajad võimaldavad teostada võrdlevanalüüsi, mille eesmärgiks on õppeasutuse tegevuse, protsesside ja juhtimissüsteemi parendamine. Võrdlevanalüüsi kaudu jälgitakse õppeasutuse tegevusnäitajate muutumistrende aastate jooksul, mis oluliselt hõlbustab otsustamisprotsesse ning võimaldab teha täpsemalt pikaajalisi prognoose ning koostada arengustsenaariume. Võrdlemise juures vaadatakse eesmärkide püstitamist ja saavutamist, võrreldakse õppeasutuse tulemusi riigi ja võrdlusgrupi keskmistega. Õppeasutuste tegevusnäitajad on tihedalt seoses sisehindamisega, mille tegemise kohustus tuleneb seadusest (vt põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 78) ja sisehindamise kriteeriumitega, mis on esitatud haridus- ja teadusministri 13. augusti 2009.a. määruses nr 62 “Kooli ja koolieelse lasteasutuse nõustamise tingimused ja kord sisehindamise küsimustes“. Õppeasutusele annavad tegevusnäitajad võimaluse sisehindamise analüüsis tuua välja valdkondade tulemusnäitajad. Seega on tegevusnäitajate kehtestamisel arvestatud, et tegevusnäitajad oleks seotud sisehindamiskriteeriumitega.

Käesolevas analüüsis käsitletakse koolieelsete lasteasutuste lastega ja asutusega seotud tegevusnäitajaid (Haridus- ja teadusministri määrus Koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste tegevusnäitajad, § 2):

- (1) Lastega seotud tegevusnäitajad on:
 - 1) lasteasutuse külastatavus;
 - 2) rühma täituvus;
 - 3) hariduslike erivajadustega arvestamine.
- (3) Koolieelse lasteasutusega seotud tegevusnäitajad on:
 - 1) laste ja õpetajate suhtarv;
 - 2) füüsiline kasvukeskkond;
 - 3) arvutitega varustatus (käsitletakse pedagoogide analüüsis);
 - 4) koolieelse lasteasutuse eelarve.

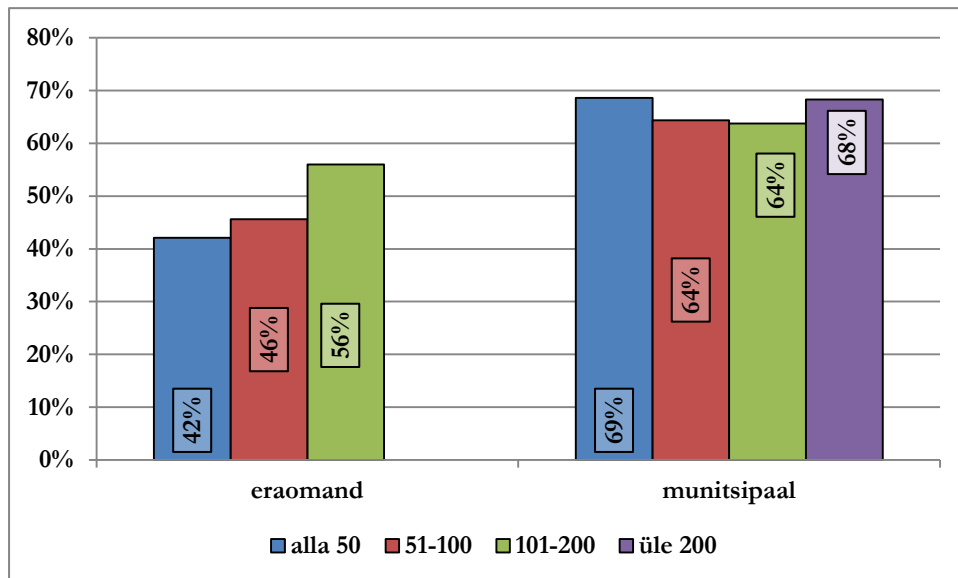
2.1 Lastega seotud tegevusnäitajad

2.1.1 Lasteasutuse külastatavus

Lasteasutuse külastatavus e laste kohalkäimise määr eelmisel õppeaastal arvutatakse koolieelse lasteasutuse lisaandmetesse sisestatud eelmise õppeaasta laste kohalolekupäevade arvu ning laste keskmise nimestikulise arvu ja aastase tööpäevade arvu korrutise jagatisena.

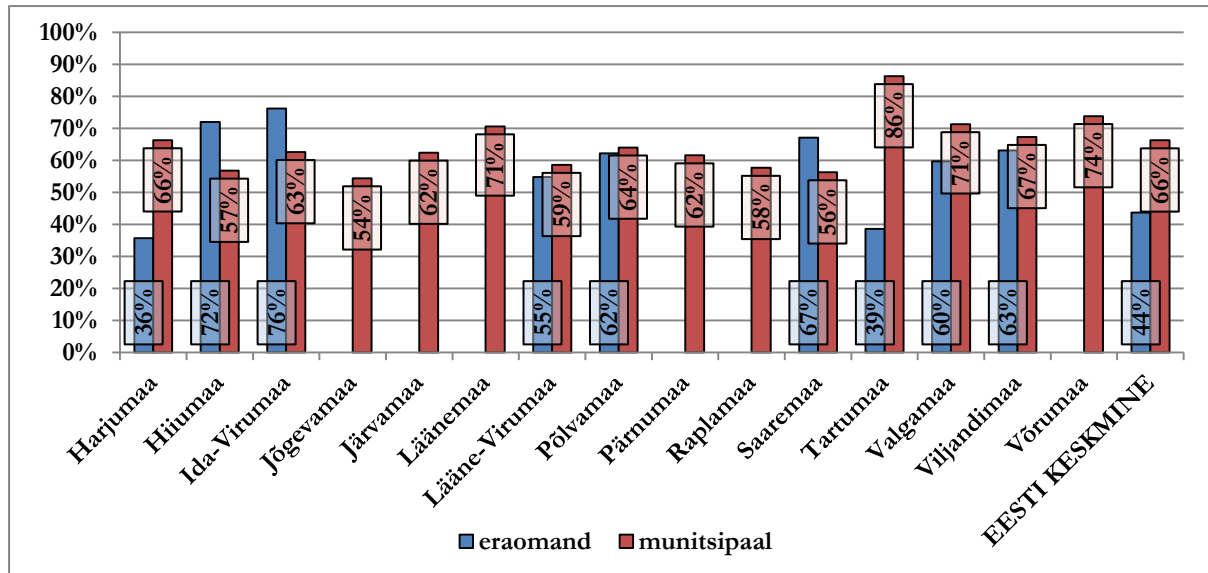
¹² Haridus- ja teadusministri 24.08.2010 määrus nr 49

Lasteasutuse külastatavuse osas on olemas erinevused asutuse suurusgruppide lõikes – eraomanduses lasteasutustes on kohalkäimise määr kõrgem suurema laste koguarvuga asutustes, munitsipaalomanduses lasteasutuste puhul aga olulisi erinevusi asutuse suurusgruppide lõikes välja tuua ei saa (joonis 8). Samas on munitsipaalomanduses lasteasutustes kohalkäimise määr üldiselt kõrgem kui eraomanduses lasteasutustes.

Joonis 8. Laste kohalkäimise määr asutuse suurusgruppi ning omandivormi lõikes 2009/2010 õppeaastal

Laste kohalkäimismäär on era- ja munitsipaalasutuste puhul erinevam maakondades, kus on rohkem eralasteasutusi – Harjumaal ja Tartumaal ning mõlemas maakonnas on laste kohalkäimismäär munitsipaalasteasutustes EHIS-e andmetel ligi kaks korda suurem kui eralasteasutustest (joonis 9).

Joonis 9. Laste kohalkäimise määr õppeasutuse omandivormi lõikes maakonniti 2008/2009 õppeaastal

Laste kohalkäimise määras seoseid asutuse suurusgrupiga maakondade lõikes ei ilmnenud.

2.1.2 Rühma täituvus

2009/2010 õppeaastal oli Eesti koolieelsetes lasteasutustes kokku 3271 rühma. Neist 54% olid lasteaiarühmad ning lasteaiarühmades õppis 2009/10 õppeaastal ligi 60% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest. Detailsem tabel rühmade ja laste arvu kohta rühmaliigiti ning rühmade täituvuse kohta on välja toodud lisas 3. Tabelis 4 on rühmad¹³, mille normatiivsuurus on sama (lasteaiarühmad) või mis on ühetüübilised (erirühmad) kokku võetud. Koolieelse lasteasutuse seadusega¹⁴ (§7) on reguleeritud lasteasutuse rühmade normatiivsuurus. Selle järgi on söimerühmas lubatud kuni 14 last, lasteaiarühmas kuni 20 last, liitrühmas kuni 18 last. Erirühmades on lubatud kehapuudega laste rühmas kuni 12 last, tasandusrühmas kuni 12 last, arendusrühmas kuni 7 last, meelepuudega laste rühmas kuni 10 last, liitpuudega laste rühmas kuni 4 last, pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas kuni 4 last. Sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta. Lisaks on lasteasutuse hoolekogu ettepanekul valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu söimerühmas kuni kahe lapse võrra (16-ni), lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra (24-ni) ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra (20-ni).

Harjumaal on keskmine laste arv rühmades Eesti keskmisest suurem olnud kõigi rühmaliikide osas. Erirühmade osas on täituvus olnud Eestis suurim Saaremaal (keskmiselt 14,5 last rühmas), sobitusrühmade osas Lääne-Virumaal ja Põlvamaal (19 last rühmas), söimerühmade osas Põlvamaal (17,9 last rühmas), liitrühmade osas Harjumaal (20,4 last rühmas). Laste üldine keskmine arv rühmas oli kõiges suurem Tartumaal (22,6 last rühmas), millele järgnesid Harjumaa ja Võrumaa.

Tabel 4. Rühmade ja laste arv rühmaliigiti ning rühmade täituvus rühmaliigiti 2009/2010 õa.

		Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	KOKKU/KESKMINNE TÄITUVUS	Rühmi/lapsi kõigist rühmadest/lastest
Rühmi:	Erirühmad	48		17	3	1		1	1	11	2	2	19		5		110	3,4%
	Sobitusrühmad	12	1	2	1	1	1	3	1	2		1	11		5	3	44	1,3%
	Söime- rühmad	298	5	113	16	13	12	22	8	44	16	16	69	13	19	17	681	20,8%
	Lasteaia- rühmad	786	6	230	26	43	26	86	29	121	38	39	212	33	49	36	1760	53,8%
	Liitrühmad	258	9	43	38	22	19	29	19	36	34	20	61	27	36	25	676	20,7%
Lapsi rühmades:	Erirühmad	557		177	23	1		7	5	129	24	29	202		54		1208	1,9%
	Sobitusrühmad	208	17	33	11	17	13	57	19	32		13	181		85	47	733	1,2%
	Söime- rühmad	5235	67	1621	188	179	169	309	143	637	237	230	1126	177	287	266	10871	17,3%
	Lasteaia- rühmad	17720	120	4434	478	862	514	1802	566	2493	684	799	4790	658	909	774	37603	59,9%

¹³ Erirühmad - arendusrühm (vaimse alaarenguga lastele), erirühm (erihooldust ja -õpet vajavad lapsed), kehapuudega laste rühm, liitpuudega laste rühm, meelepuudega laste rühm, pervasiivsete arenguhäiretega rühm, tasandusrühm (kõnehälvetega ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele). Sobitusrühm - erivajadustega lapsed koos teiste lastega. Lasteaiarühmad - söimerühm (kuni 3a), noorem rühm (3-5a), keskmine rühm (5-6a), vanem rühm (6-7a). Liitrühm 2-7a.

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13197929>

		Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	KOKKU/KESKMINNE TÄITUVUS	Rühmi/lapsi kõigist rühmadest/lastest
	Liitühmad	5259	155	747	606	314	316	494	343	590	589	333	1089	451	660	443	12389	19,7%
Täituvus:	Eriühmad	11,60		10,41	7,67	1,00		7,00	5,00	11,73	12,00	14,50	10,63		10,80		10,98	
	Sobitus- ühmad	17,33	17,00	16,50	11,00	17,00	13,00	19,00	19,00	16,00		13,00	16,45		17,00	15,67	16,66	
	Sõime- ühmad	17,57	13,40	14,35	11,75	13,77	14,08	14,05	17,88	14,48	14,81	14,38	16,32	13,62	15,11	15,65	15,96	
	Lasteaia- ühmad	22,54	20,00	19,28	18,38	20,05	19,77	20,95	19,52	20,60	18,00	20,49	22,59	19,94	18,55	21,50	21,37	
	Liitühmad	20,38	17,22	17,37	15,95	14,27	16,63	17,03	18,05	16,39	17,32	16,65	17,85	16,70	18,33	17,72	18,33	

Eestis keskmiselt on peaaegu kõigis rühmaliikides asutuse suurusgrupi lõikes võimalik välja tuua seos, et mida suurem asutus, seda rohkem lapsi rühmas. Erandiks on mõned erirühmaliigid (arendusrühm, liitpuudega laste rühm, tasandusrühm, sobitusrühm) (tabel 5).

Tabel 5. Keskmine laste arv rühmas koolieelsetes lasteasutustes rühmaliigi ja lasteasutuse suurusgrupi lõikes 2009/2010 õppeaastal

	Suurusgrupp				
Rühma liik	alla 50	51-100	101-200	üle 200	KOKKU
sõimerühm (kuni 3a)	11,97	15,15	15,87	17,36	15,55
noorem rühm (3-5a)	15,47	20,81	21,24	22,85	20,85
keskmine rühm (5-6a)	15,88	21,08	21,34	22,81	21,55
vanem rühm (6-7a)	15,21	19,95	21,79	23,07	20,85
liitühm (2-7a)	16,28	18,80	19,30	21,12	17,99
arendusrühm (vaimse alaarenguga lastele)	7,50		5,50	6,00	6,00
erirühm (erihoolust ja -õpet vajavad lapsed)			12,33	13,75	13,14
kehapuudega laste rühm			10,38	11,50	10,86
liitpuudega laste rühm	6,67	12,00	4,50		6,81
meelepuudega laste rühm	7,00		8,00	11,00	9,83
pervasiivsete arenguhäiretega rühm	4,00				4,00
tasandusrühm (kõnehälvetega ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele)	12,00	11,78	12,70	13,15	12,76
sobitusrühm (erivajadustega lapsed koos teiste lastega)	13,20	17,10	15,53	17,18	16,02

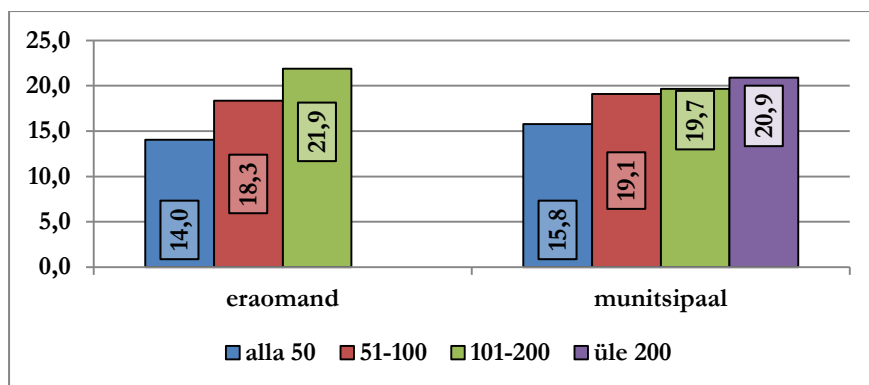
Kui võrrelda rühmade täituvust rühmaliigi ja asutuse suurusgrupi lõikes lisaks ka maakonniti näeme, et ka maakondlikult on keskmine laste arv rühmas seda suurem, mida suurem on lasteasutus (tabel 6).

Harjumaal on suurema osa suurusgruppide ning rühmalükkide osas rühma täituvus Eesti keskmisest suurem, vaid alla 50 lapselistes lasteasutustes jääb erirühmade ning lasteaiarühmade täituvus Eesti keskmisele veidi alla. Kõigis asutuse suurusgruppides ületab keskmine laste arv lasteaiarühmades Eesti keskmist Saaremaal.

Tabel 6. Laste keskmine arv rühmas rühmaliigi ja asutuse suurusgrupi lõikes maakonniti 2009/2010 õa

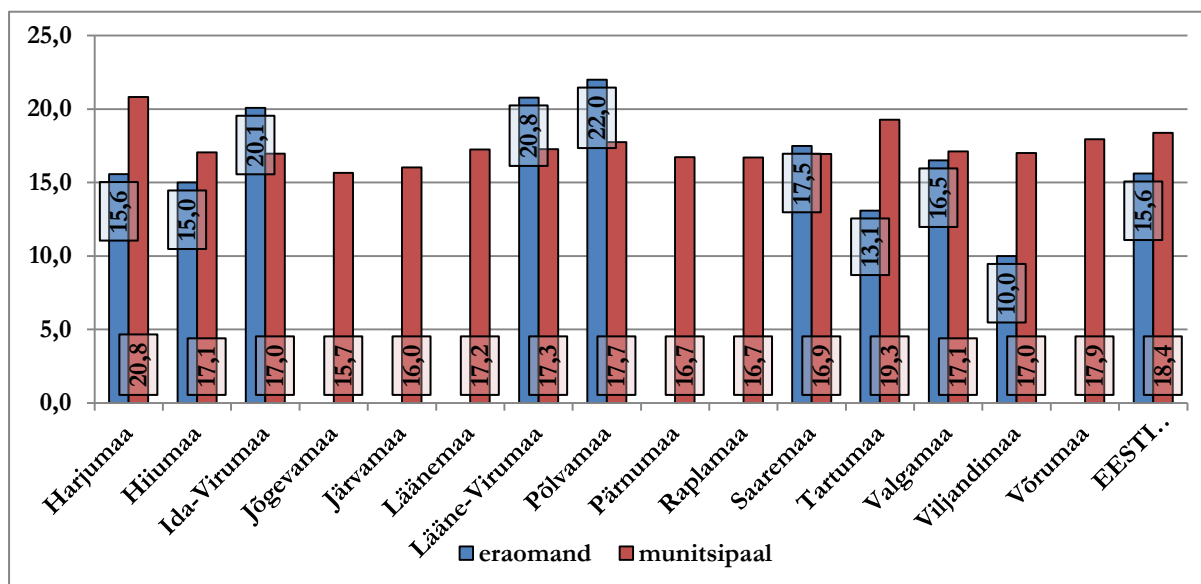
		Harjumaal	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	KOKKU
Erirühm	alla 50	5,4							5,0		12,0		8,0		7,0		7,0
	51-100	14,3		12,0						9,0							13,1
	101-200	11,4		9,2	7,7	1,0				11,5		14,5	11,3		11,8		10,4
	üle 200	13,0		12,3				7,0		12,3			11,7				12,4
Sobitusrühm	alla 50					17,0				10,0		13,0	12,0		14,0		13,2
	51-100		17,0	16,5				19,0					17,0			16,0	17,0
	101-200	13,5			11,0		13,0	18,0	19,0				17,6				16,4
	üle 200	18,1						20,0		22,0			11,0		17,8	15,5	17,7
Sõimerühm	alla 50	15,4	14,0	13,0	12,5	11,3	12,5	11,5	14,0	7,3	12,0	12,7	3,5	10,0	12,0	4,0	12,4
	51-100	17,0	13,0	14,2	11,5	14,0	12,0	13,0	21,0	13,8	14,7	15,0	15,6	16,0	15,6	16,6	15,4
	101-200	17,5	13,0	14,3	11,7	16,0	15,4	15,2	18,8	14,8	15,7	14,4	16,2	14,4	15,7	14,5	15,6
	üle 200	18,0		14,8		15,0		15,3		15,9		15,7	17,5		17,0	16,7	17,4
Lasteaia- rühm	alla 50	13,8	18,0	15,6	15,4	15,3	18,5	14,6	14,5	16,4	13,5	15,4		10,0	16,3	15,0	15,2
	51-100	22,1	20,0	19,1	19,3	20,1	19,8	19,6	20,0	18,3	18,1	21,6	20,2	20,4	19,2	20,9	20,5
	101-200	22,3	20,7	19,1	18,9	21,3	19,9	21,8	19,9	21,3	19,5	21,2	22,5	20,2	20,0	20,0	21,2
	üle 200	23,2		20,2		20,9		22,1		22,3		23,6	23,2		19,0	22,8	22,8
Liitrühm	alla 50	16,4	16,6	16,5	14,4	13,1	16,3	15,1	19,5	14,5	16,7	15,7	16,2	16,9	16,8	16,2	16,0
	51-100	20,2		16,2	18,0	19,5	17,0	22,0	14,0	16,7	19,8	15,5	18,8	17,0	21,3	17,3	18,9
	101-200	21,0	19,5	17,6	17,6	16,5	17,5	19,9	17,0	19,0	17,5	19,3	19,1	16,0	19,4	20,6	19,5
	üle 200	22,1		19,8				16,0		21,3		20,0	19,5		20,0	21,0	21,5

Nii era- kui munitsipaalomanduses lasteasutuste puhul on suuremates asutustes ka keskmine laste arv rühmas kõrgem (joonis 10).

Joonis 10. Keskmine laste arv rühmas koolieelse lasteasutuse omandivormi ja suurusgrupi lõikes

Keskmine laste arv rühmas on maakonniti lasteasutuse omandivormi lõikes välja toodud joonisel 11. Enamasti on eraomanduses lasteasutuses keskmine laste arv rühmas väiksem kui munitsipaalomanduses lasteasutustes, eranditeks on Lääne-Virumaa ja Põlvamaa. Selle põhjuseks on, et kummaski maakonnas on munitsipaalomanduses väga väikese laste arvuga lasteasutusi, samas on kummaski maakonnas vaid üks eraomanduses koolieelne lasteasutus. Lääne-Virumaal asuv lasteaed on ka üldises mastaabis suhteliselt suur (100-200 lapseline), Põlvamaal asuvas aga ongi vaid üks rühm.

Joonis 11. Keskmine laste arv rühmas koolieelse lasteasutuse omandivormi ja maakonna lõikes

2.1.3 Erivajadustega arvestamine

Hariduslikke erivajadusi on Eesti kontekstis põhjalikult käsitletud uuringu Haridusliku erivajadusega õpilane... (2008) aruandes Hanna Kanep¹⁵. Hariduslike erivajaduste defineerimine ei ole keeruline ainult Eesti kontekstis, vaid see on olnud keeruliseks küsimuseks ka rahvusvaheliselt. Üks esimesi ülevaateid, kus leiti, et õpilaste grupeerimine ja klassifitseerimine hariduses nende meditsiiniliste diagnooside alusel tuleb lõpetada, sest see ei too välja, mis vajadused on lapsel hariduses, on „Warnocki raport“¹⁶. Warnocki raportis ja „White Paper“is (Special needs in education – White Paper, 1980, London) defineeriti hariduslik erivajadus kui vahe lapse tegeliku käitumise või saavutustaseme ja selle taseme vahel, mida lapselt oodatakse. Hanna Kanep on defineerinud haridusliku erivajaduse kui vajaduse tavapärasest erinevate vahendite/lähenemise/eesmärkide seadmise järele, kui vahe lapse tegeliku ja oodatava käitumise või saavutustaseme vahel on tekkimas (Kanep, 2008, lk 10). Oluline on seejuures tähele panna, et hariduslik erivajadus ei ole puudega kattuv mõiste – iga puue ei ole hariduslik erivajadus ning iga hariduslik erivajadus ei ole puue.

Eesti Vabariigi Haridusseaduses on defineeritud õpilaste hariduslike erivajadustega arvestamise kohustus:

§ 10. Erivajadustega inimeste õpetamine

- (1) Keha-, kõne-, meele- ja vaimupuuetega ning eriabi vajavatele inimestele tagab kohalik omavalitsus võimaluse õppida elukohajärgses koolis. Vastavate tingimuste puudumisel tagavad riik ja kohalik omavalitsus õigusaktides ettenähtud korras ja tingimustel neile õppimisvõimalused selleks loodud õppeasutustes.
- (2) Kasvatuse eritingimusi vajavatele lastele tagavad riik ja kohalik omavalitsus võimaluse õppida selleks loodud õppeasutustes, kindlustades nende täieliku ülalpidamise õigusaktides ettenähtud korras ja tingimustel.
- (3) Õppe- ja kasvatusasutuse tüüp või õppevorm määratakse või soovitatakse erivajadustega inimestele meditsiiniliste, psühholoogiliste ja pedagoogiliste uuringute põhjal

Eesti koolieelse lasteasutuse seaduses on välja toodud, kuidas koolieelsetes lasteasutustes tuleb hariduslike erivajadustega arvestada:

§ 14. Erivajadustega lapsed

- (1) Keha-, kõne-, meele- või vaimupuuetega ning eriabi või erihoolt vajavatele lastele (edaspidi erivajadustega lapsed) loob valla- või linnavalitsus võimalused arenemiseks ja kasvamiseks elukohajärgses lasteasutuses.
- (2) Erivajadustega lastele luuakse tingimused kasvamiseks sobitusrühmades koos teiste lastega.
- (3) Kui elukohajärgses lasteasutuses puuduvad võimalused sobitusrühma moodustamiseks, moodustab valla- või linnavalitsus erirühmad või asutab erilasteaiad.

EHIS-esse kogutakse andmed nõustamiskomisjoni poolt määratavate erivajaduste kohta (need on defineeritud haridusministri 2. 06. 1999. a määrusega nr 33 (RTL 1999, 98, 1195) „Erilasteaeda (erirühma), sanatoorsesse kooli, erivajadustega õpilaste erikooli (eriklassi) vastuvõtmise ning väljaarvamise aluste ja korra kinnitamine“. Õppuri lisaandmete hulgas välja toodud loetelus on nendeks kehapuue, kõnepuue, liitpuue, nägemispuue, kuulmispuue, vaimupuue, pervasiivne arenguhäire). Lisaks sisestatakse järgmised hariduslikud erivajadused:

- uusimmigrant – Eestis alla 3 aasta elanud ja õppekeelest erineva ema- või kodukeelega laps,
- terviseprobleemid – laps, kes vajab tugiteenuseid või kohandusi keskkonnas tulenevalt tervislikust seisundist (võib olla ka nõustamiskomisjoni otsusega),
- vajab kõneravi – logopeedi tuge vajav laps (võib olla ka nõustamiskomisjoni otsusega),
- eriandekus – laps, kes vajab tugiteenuseid (individuaalne õppekava) tulenevalt tema andekusest.

¹⁵ Kanep, H., Uuringu „Haridusliku erivajadusega õpilane koolikaardil, tugiteenuste kättesaadavus haridusliku erivajadusega õpilasele“ II osa – analüüs haridusliku erivajadusega õpilastest ja tugiteenuste kättesaadavusest õpilastele: lõpparuanne, Tartu, 2008, 100 lk, [<http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=9729>]

¹⁶ <http://www.educationengland.org.uk/documents/warnock/>

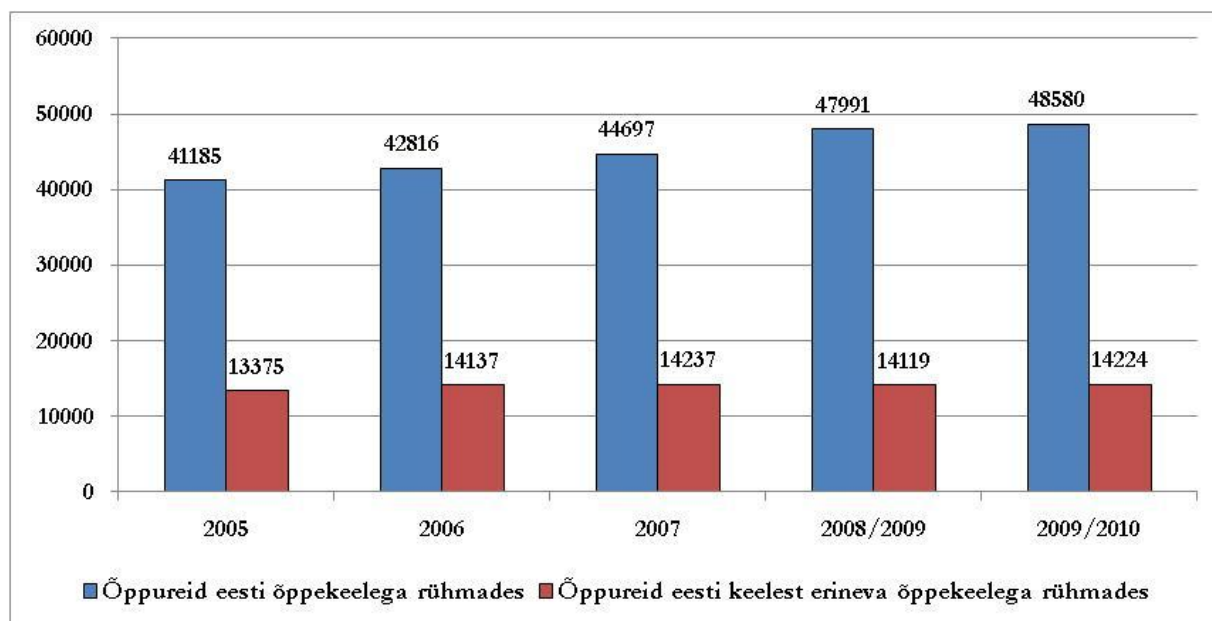
Hariduslikule erivajadusele lisaks tuuakse välja, kas HEV õppurile rakendatakse vajalikku tugiteenust. Tugiteenusena arvestatakse erirühmas (vt alamärkus nr 8) õppimist ning sellele lisaks ka eesti keele teise keelena õpet, eripedagoogilist abi, individuaalset arengukava, logopeedilist abi ning tugisiku võimalust.

Hariduslike erivajadustega arvestamine tegevusnäitajate kontekstis tähendab tugisüsteemide kaudu toetatud laste osakaalu kõigist hariduslike erivajadustega lastest koolieelses lasteasutuses. Käesolevas analüüsis käsitletakse hariduslikke erivajadusi konkreetse tegevusnäitaja kontekstist veidi laiemalt, kuid mitte päris nii detailselt kui andmed võimaldaksid – kõigi HEV-andmete põhjalikuks käsitlemiseks tuleb teema keerukuse ning erinevate lõigete kattumise tõttu koostada detailsem erianalüüs.

2.1.3.1 Eesti keelest erineva emakeelega/õppekeelega õppurid koolieelsetes lasteasutustes

Eesti keelest erinevat emakeelt definitsiooni põhjal haridusliku erivajadusena ei käsitleta. Samas loetakse eesti keelest erineva emakeelega/õppekeelega õppurid siiski vähemuste hulka kuuluvateks, kelle integreerimist ühiskonda toetavad pakutavad tugiteenused – antud juhul peamiselt eesti keele õppe olemasolu.

Viimastel aastatel on koolieelsetes lasteasutustes õppivate laste arv pidevalt kasvanud. Laste arv on suurenenud proportsionaalselt nii eesti õppekeelega kui eesti keelest erineva õppekeelega rühmades (joonis 12). Samal ajal on eesti keelest erineva õppekeelega rühmades õppijate osatähtsus kõigist koolieelsetes lasteasutustes õppijatest jäänud 24-25% piiresse.

Joonis 12 Õppureid jagunemine eesti õppekeelega ja eesti õppekeelest erineva õppekeelega rühmade vahel¹⁷

Eesti keelekümbelrühmi ning eesti keelest erineva õppekeelega rühmi on vaid osades maakondades – Harjumaal, Ida-Virumaal, Tartumaal ning Valgamaal. Kõige rohkem e üle poole keelekümbelrühmadest ning lastest keelekümbelrühmades on Ida-Virumaal. Arvuliselt on keelekümbelrühmade ja neis käivate laste arvu poolest teisel kohal Harjumaa kuid Harjumaa kõigi rühmade hulgast moodustavad mõlemad oluliselt väiksema osa kui Ida-Virumaal (tabel 7).

¹⁷ 2005-2007 – ESA andmed, 2008/2009 õppeaasta – EHIS-e andmed

Tabel 7. Rühmade ja laste ja jagunemine õppekeele lõikes ning eesti keele õpetajate ametikohad maakonniti 2009/2010 õppeaastal

Maakond	Rühmi				Lapsi rühmades				Täituvus				Eesti keele õpetajaid	Eesti keele õpetajaid eesti keelest erineva õppekeelega rühmade kohta
	eesti	eesti (keele-kümblus)	Vene	muu	eesti	eesti (keele-kümblus)	vene	muu	eesti	eesti (keele-kümblus)	vene	muu		
Harjumaa	1009	12	374	7	20664	258	7958	99	20,5	21,5	21,3	14,1	25,23	0,07
Hiiumaa	21				359				17,1					
Ida-Virumaa	87	23	295		1492	418	5102		17,1	18,2	17,3		27,25	0,09
Jõgevamaa	81		3		1254		52		15,5		17,3		0,50	0,17
Järvamaa	80				1373				17,2					
Läänemaa	55		3		962		50		17,5		16,7		0,50	0,17
Lääne-Virumaa	137		4		2586		83		18,9		20,8		0,50	0,13
Põlvamaa	58				1076				18,6				0,50	
Pärnumaa	205		9		3700		181		18,0		20,1		0,63	0,07
Raplamaa	90				1534				17,0					
Saaremaa	78				1404				18,0					
Tartumaa	337	5	29	1	6731	120	533	4	20,0	24,0	18,4	4,0	2,63	0,09
Valgamaa	63	1	9		1107	17	162		17,6	17,0	18,0			
Viljandimaa	114				1995				17,5					
Võrumaa	81				1530				18,9					
EESTI KOKKU	2496	41	726	8	47767	813	14121	103	19,1	19,8	19,5	12,9	57,72	0,08

Eesti keele õpe ei olnud EHIS-e andmetel tagatud kõigis koolieelsetes lasteasutustes. 121 asutusest, kus on eesti keelest erineva õppekeelega rühmi, ei olnud 2009/2010 õppeaastal EHIS-esse eesti keele õpetajat märgitud 27 asutuses. Samuti on eesti keele õpetaja ametikoha suurus eesti keelest erineva õppekeelega rühmade kohta väike – Eestis keskmiselt 0,08, sealjuures kõige kõrgem on see Jõgevamaal ja Läänemaal, kus ka eesti keelest erineva õppekeelega õppureid on kõige vähem.

Eestis kokku on sisuliselt pooled keelekümblusrühmad üle 200-lapselistes koolieelsetes lasteasutustes. Ka vene õppekeelega rühmadest on kõige suurem osa (48,5%) kõige suuremates lasteasutustes (tabel 8). Samal ajal eesti õppekeelega rühmadest on kõige suurem osa (35%) 101-200 lapselistes koolieelsetes lasteasutustes ning ka suurim osa lapsi (36%) käivad sama suurusgrupi lasteasutustes.

Tabel 8 Rühmi ning õppureid koolieelsetes lasteasutustes rühmade õppekeele ning lasteasutuse suurusgrupi lõikes 2009/2010 õppeaastal

	Õppekeel	alla 50	51-100	101-200	üle 200	KOKKU
RÜHMI	Eesti	406	491	881	718	2496
	eesti (keelekümblus)	1	4	16	20	41
	Inglise	6	0	0	1	7
	Saksa	0	0	0	1	1
	Vene	14	93	267	352	726
	RÜHMI KOKKU	427	588	1164	1092	3271

LAPSI	Eesti	6132	9269	17386	14980	47767
	eesti (keelekümblus)	14	63	302	434	813
	Inglise	53	0	0	26	79
	Saksa	0	0	0	24	24
	Vene	198	1731	4841	7351	14121
	LAPSI KOKKU	6397	11063	22529	22815	62804

Kui varasematel aastatel on olnud võimalik eristada lapsi vaid rühma õppekeele alusel, siis alushariduse mooduli rakendamisest alates EHIS-es 2008. aastal on võimalik tuua välja ka õppurite emakeel ning selle alusel jagunemine erinevate õppekeeltega rühmadesse (tabel 9). Võib näha, et rühma õppekeel ei kirjelda tingimata õppuri emakeelt – eesti emakeelega õppureid on eesti keelest erineva õppekeelega rühmades ning eesti keelest erineva emakeelega õppureid on eesti õppekeelega rühmades.

Tabel 9. Koolieelsete lasteasutuste õppurite jagunemine emakeele¹⁸ ja õppekeele lõikes 2009/2010 õppeaastal

		Emakeel		KOKKU
		eesti	muu	
Õppekeel	eesti	45952	1815	47767
	eesti (keelekümblus)	178	635	813
	inglise	33	46	79
	saksa	19	5	24
	vene	4113	10008	14121
	KOKKU	50295	12509	62804

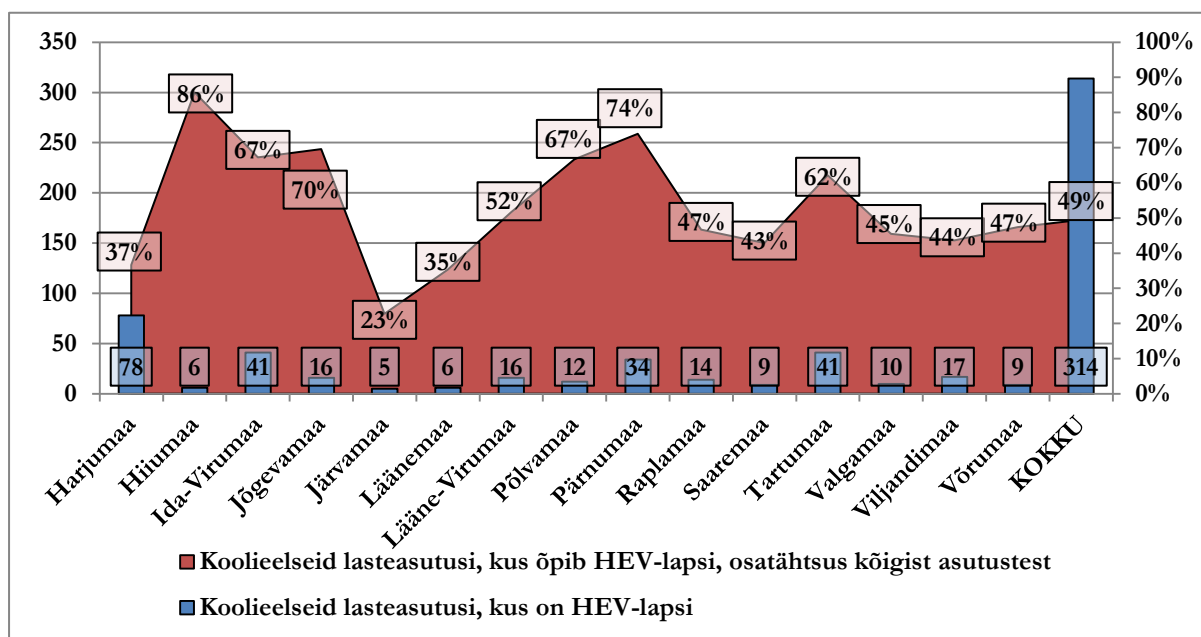
Lisades 4 ja 5 on detailsemad tabelid rühmade ja õppurite jagunemisest õppekeele alusel.

¹⁸ Õppurite puhul, kellele ei ole EHIS-es märgitud emakeelt (0,8% kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest), on eeldatud, et kõige tõenäolisemalt on nende emakeel sama mis rühma õppekeel.

2.1.3.2 Hariduslike erivajadustega arvestamine

2009/2010 õppeaastal oli EHIS-esse märgitud 5528 lapsele hariduslik erivajadus, kellest ainult nõustamiskomisjoni otsusega määratavad erivajadused¹⁹ olid märgitud 1876 lapsele. Ülejäänute puhul²⁰ võis olla tegu nii kooli kui nõustamiskomisjoni poolt märgatud erivajadusega.

Kõige enam koolieelseid lasteasutusi, kus oli hariduslike erivajadustega (HEV) lapsi, oli 2009/2010 õppeaastal Harjumaal, kuid nende osatähtsus kõigist lasteasutustest oli Harjumaal üks väiksemaid – vaid Järvamaal oli asutusi, kus õppis hariduslike erivajadustega lapsi kõigist asutustest vähem kui Harjumaal (joonis 13).

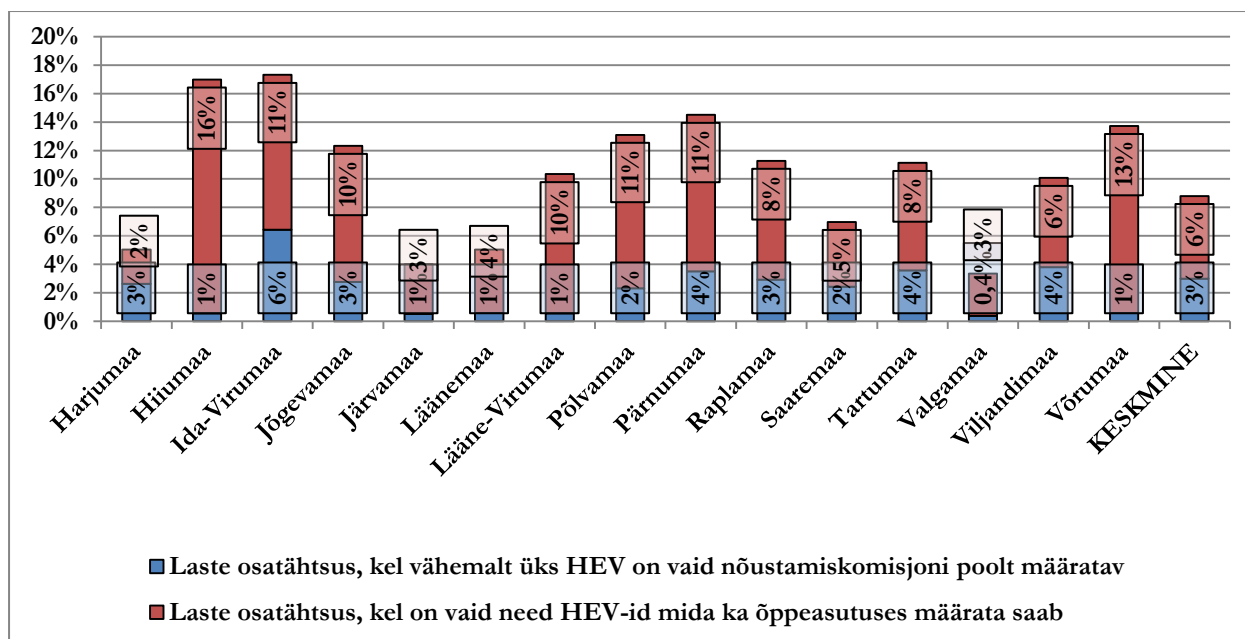
Joonis 13. Koolieelsete lasteasutuse arv, kus on HEV-lapsi ning nende osatähtsus kõigist koolieelsetest lasteasutustest

Absoluutarvult kõige rohkem HEV-lapsi (1459) käis 2009/2010 õppeaastal koolieelsetes lasteasutustes Harjumaal, sellele järgneb Ida-Virumaa 1214 HEV-lapsega ning Tartumaa 822 lapsega.

Kui HEV-laste osatähtsus kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivates lastest on Harjumaal üks madalamaid (5%, millest vähem on vaid Järvamaal (4%) ning Valgamaal (3%), siis Ida-Virumaa ning Hiiumaa on HEV-ide osatähtsuselt (mõlemas 17%) kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastes esikohal. Samal ajal on vaid nõustamiskomisjoni otsusega määratavaid HEV-e kõigist HEV-idest kõige enam Harjumaal (üle poole) ning kõige vähem Hiiumaal ja Võrumaal (joonis 14).

¹⁹ kehapuue, kõneapuue, liitapuue, nägemisapuue, kuulmisapuue, vaimupuue, pervasiivne arenguhäire ning lapsed, kes õpivad erirühmas

²⁰ Eriandekus, uusimmigrant, vajab kõneravi, terviseprobleemid.

Joonis 14 Koolieelsetes lasteasutustes käivate HEV-laste arv kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest

Kui kogu Eesti keskmise põhjal võiks öelda, et mida suurem on asutus, seda tõenäolisemalt võib seal õppida haridusliku erivajadusega lapsi ning mida väiksem on asutus, seda suurem on selliste laste osatähtsus kõigist KELA-des käivatest lastest, siis maakondlike andmete põhjal seda öelda ei saa (tabel 10). Seos kehtib vaid osade maakondade puhul, kus on suhteliselt rohkem lasteasutusi (Harjumaa, Ida-Virumaa, Pärnumaa).

Tabel 10. HEV-lastega koolieelsete lasteasutuste osatähtsus kõigist koolieelsetest lasteasutustest ning HEV-laste osatähtsus kõigist koolieelsetes lasteasutustes käivatest lastest asutuse suurusgrupi ja maakonna lõikes

Maakond	Asutusi, kus on HEV-e kõigist asutustest					HEV lapsi kõigist lastest				
	alla 50	51-100	101-200	üle 200	KOKKU	alla 50	51-100	101-200	üle 200	KOKKU
Harjumaa	29%	20%	44%	51%	37%	6%	5%	6%	5%	5%
Hiiumaa	80%	100%	100%		86%	12%	13%	25%		17%
Ida-Virumaa	44%	65%	71%	88%	67%	10%	21%	16%	19%	17%
Jõgevamaa	57%	80%	100%		70%	17%	14%	7%		12%
Järvamaa	23%		67%		23%	2%		10%		4%
Läänemaa	44%	33%	20%		35%	10%	10%	1%		5%
Lääne-Virumaa	27%	80%	75%	67%	52%	7%	25%	9%	7%	10%
Põlvamaa	58%	50%	100%		67%	8%	26%	13%		13%
Pärnumaa	57%	86%	85%	100%	74%	13%	16%	9%	23%	15%
Raplamaa	50%	25%	50%		47%	19%	1%	10%		11%
Saaremaa	25%	100%	25%	100%	43%	2%	9%	5%	16%	7%
Tartumaa	47%	69%	56%	85%	62%	22%	11%	9%	11%	11%

Valgamaa	43%	67%	40%		45%	7%	7%	0%		3%
Viljandimaa	44%	33%	40%	100%	44%	8%	7%	14%	9%	10%
Võrumaa		71%	50%	100%	47%		10%	15%	20%	14%
KOKKU	41%	46%	56%	64%	49%	10%	10%	9%	8%	9%

Tabelis 11 on välja toodud, kui paljudele lastele on märgitud hariduslikke erivajadusi erivajaduste lõikes. Et ühel lapsel võib olla mitu erivajadust, siis on tabelis välja toodud erivajaduste arv suurem kui erivajadustega laste üldarv. Võib näha, et kõige sagedamini esineb kõneravi vajavaid lapsi, kes õpivad lasteasutuste tavarühmades. Nõustamiskomisjonis määratavatest erivajadustest esineb kõige sagedamini kõnepuuet.

Tabel 11. Hariduslike erivajadustega laste jagunemine erivajaduse lõikes

Hariduslike erivajadustega lapsi, kellel on märgatud:		Neist:	
		Eirühmas v sobitusrühmas	Lasteaiarühmas
HEV vaid nõustamiskomisjoni otsusega	Kehapuue	152	32
	Kuulmispuue	10	12
	Kõnepuue	788	644
	Liitpuue	74	13
	Nägemispuue	132	19
	Pervasiivne arenguhäire	30	10
	Vaimupuue	100	23
HEV nõustamiskomisjoni otsusega või koolis märgatud	Eriandekus	5	25
	Terviseprobleemid	45	131
	Uusimmigrant	4	235
	Vajab kõneravi	511	3683

Tabelis 12 on välja toodud, kuidas jagunevad hariduslike erivajadustega lapsed Eesti koolieelsetes lasteasutustes piirkonniti.²¹ Keha- ja kuulmis- ja vaimupuudega ning pervasiivse arenguhäirega lapsi käib suhteliselt kõige enam Lõuna-Eesti koolieelsete lasteasutuste erirühmades. Kuulmispuudega lastest veidi vähem kui veerand käib Kirde-Eesti lasteasutuste tavarühmades ning suur osa ka Lõuna-Eesti lasteasutuste tavarühmades. Kõnepuudega lastest veidi rohkem kui veerand ning liitpuudega lastest üle kolmandiku käivad Põhja-Eesti lasteasutuste erirühmades. Eriandekaid lapsi on märgatud peamiselt Põhja-Eestis ning Lõuna-Eestis – üle kolmveerandi eriandekatest lastest käivad Põhja- või Lõuna-Eesti lasteasutustes. Uusimmigrante on samas kõige enam Kirde-Eestis.

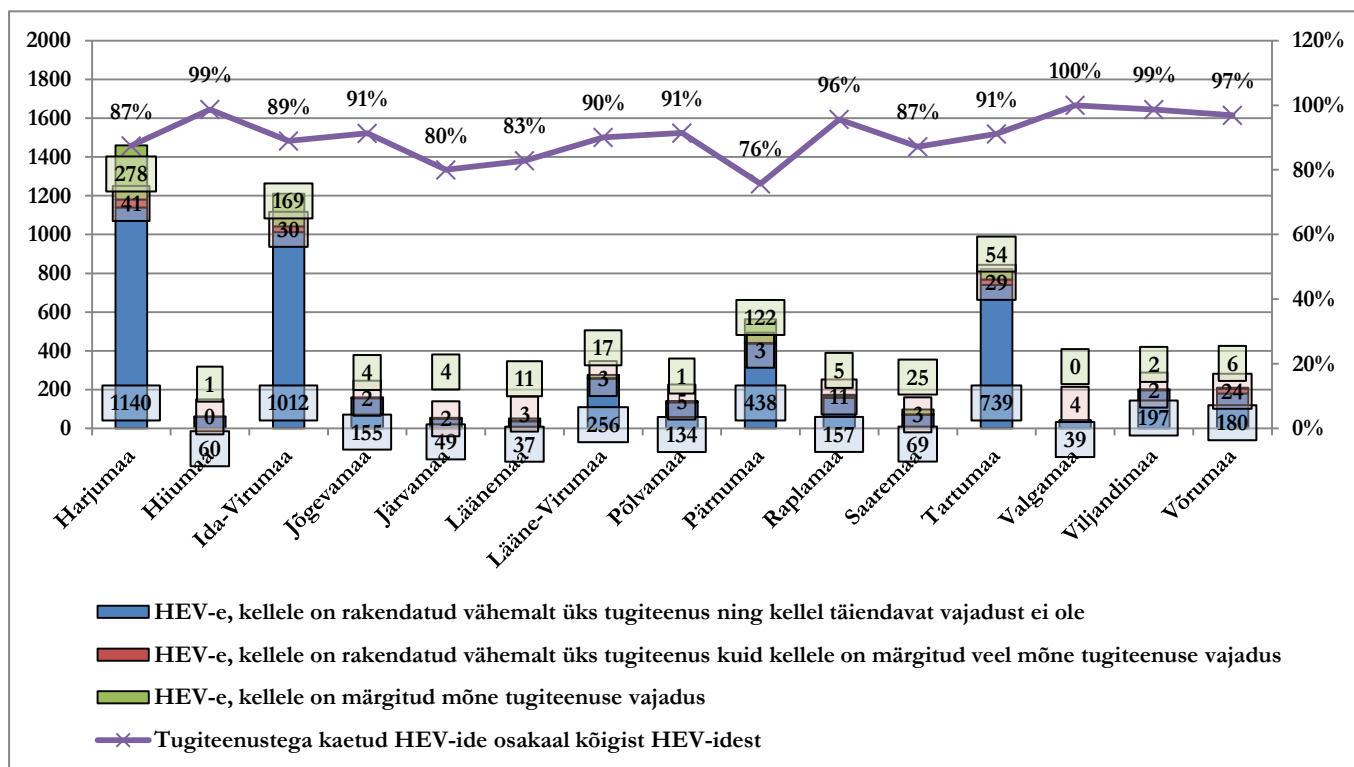
Tabel 12. Hariduslike erivajadustega laste jagunemine Eestis piirkonniti erivajaduse lõikes

		Eri- või sobitusrühmas					Tavarühmas				
	HEV	Põhja-Eesti	Kirde-Eesti	Kesk-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti	Põhja-Eesti	Kirde-Eesti	Kesk-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti
HEV vaid nõustamiskomisjoni otsusega	Kehapuue	6,5%	28,8%	1,6%	4,9%	40,8%	3,3%	7,6%	1,1%	2,2%	3,3%
	Kuulmispuue		4,5%	9,1%	9,1%	22,7%	4,5%	22,7%		9,1%	18,2%
	Kõnepuue	27,4%	5,4%	1,4%	5,7%	15,2%	17,6%	16,9%	2,2%	2,0%	6,3%
	Liitpuue	36,8%	8,0%	2,3%	4,6%	33,3%	3,4%	1,1%	2,3%	2,3%	5,7%
	Nägemispuue	17,9%	26,5%		26,5%	16,6%	3,3%	4,6%		2,6%	2,0%

²¹Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori järgi: Põhja-Eesti – Harjumaa; Kirde-Eesti – Ida-Virumaa; Kesk-Eesti – Järvamaa, Raplamaa, Lääne-Virumaa; Lääne-Eesti – Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa, Saaremaa; Lõuna-Eesti – Jõgevamaa, Põlvamaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Võrumaa

		Eri- või sobitusrühmas					Tavarühmas				
	HEV	Põhja-Eesti	Kirde-Eesti	Kesk-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti	Põhja-Eesti	Kirde-Eesti	Kesk-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti
	Pervasiivne arenguhäire	5,0%		10,0%	7,5%	52,5%	2,5%	7,5%	2,5%	2,5%	10,0%
	Vaimupuue	21,1%	15,4%	5,7%	8,1%	30,9%	2,4%	1,6%	0,8%	4,1%	9,8%
HEV nõustamiskomisjoni otsusega v kooli poolt märgatud	Eriandekus					16,7%	36,7%	6,7%			40,0%
	Terviseprobleemid	0,6%	2,8%	5,1%	6,3%	10,8%	9,7%	32,4%	5,1%	14,8%	12,5%
	Uusimmigrant					1,7%	16,7%	67,8%	0,8%	3,8%	9,2%
	Vajab kõneravi	3,6%	1,1%	0,8%	1,8%	4,9%	17,1%	18,2%	10,7%	13,6%	28,1%

Joonise 15 põhjal saame öelda, et otsest seost ei ole selle vahel, kui palju on maakonnas HEV-lapsi koolieelsetes lasteasutustes ja kui paljudele neist on rakendatud tugiteenuseid – ühest küljest näiteks Hiiumaal ja Valgamaal on väga vähe HEV-e ja tugiteenuseid on rakendatud kõigile vajajatele, teisest küljest näiteks ka Läänemaal ja Järvamaal on HEV-e vähe, kuid nende osatähtsus, kellele on tugiteenuseid rakendatud, on väike (kogu Eesti keskmine on 89%).

Joonis 15 Tugiteenuste rakendamine HEV-idele koolieelsetes lasteasutustes 2009/2010 õppeaastal

Täiendav info hariduslike erivajadustega õpilaste kohta koolieelsetes lasteasutustes on välja toodud lisas 6.

2009/2010 õppeaastal oli uusimmigrandiks märgitud 239 õpilast 30 koolieelses lasteasutuses, neist 66 õppisid eesti keeles ja 173 vene keeles. Eesti keeles õppijatest 11 õpilasele ei olnud eesti keele teise keelena õppimise vajadust märgitud, 8 õpilasele oli märgitud, et vajab eesti keel teise keelena õpet ning 47 õpilase puhul oli märgitud, et neil rakendatakse eesti keel teise keelena tugiõpet. Vene keeles õppijatest oli üks, kel polnud ei keeleõppe rakendamise ega vajaduse kohta märget tehtud ning 172, kelle kohta oli märgitud, et neile rakendatakse eesti keel teise keelena õpet. Uusimmigrantide jagunemine maakonniti ning eesti keele teise keelena õppe rakendamise ja vajadusi kirjeldab tabel 13.

Tabel 13. Uusimmigrandid koolieelsetes lasteasutustes ja eesti keele teise keelena õppe (E2) rakendamine ning vajadus

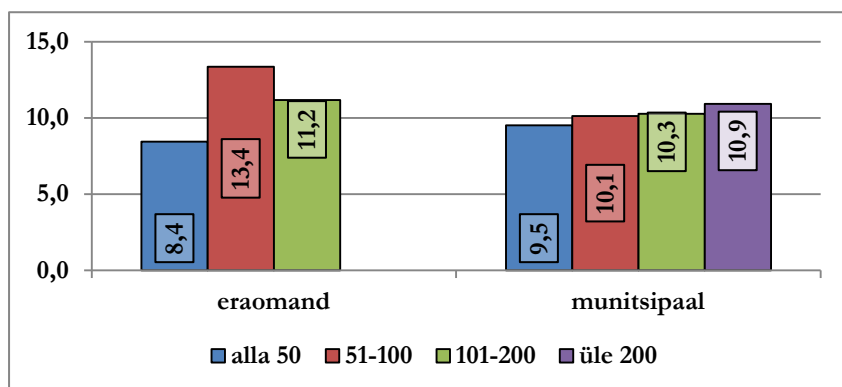
Maakond	Ei ole märgitud, et rakendatakse v vajab E2 õpet	Vajab E2 õpet	On rakendatud E2 õpe	KOKKU
Harju maakond	7	1	32	40
Hiiu maakond				0
Ida-Viru maakond	1		161	162
Jõgeva maakond	1			1
Järva maakond				0
Lääne maakond		2	4	6
Lääne-Viru maakond				0
Põlva maakond				0
Pärnu maakond		2	1	3
Rapla maakond		1	1	2
Saare maakond				0
Tartu maakond		1	19	20
Valga maakond		1		1
Viljandi maakond			1	1
Võru maakond				1
Üldkokkuvõte	10	8	219	237

2.2 Asutusega seotud tegevusnäitajad

2.2.1 Lapsi ühe õpetaja ametikoha kohta rühmas

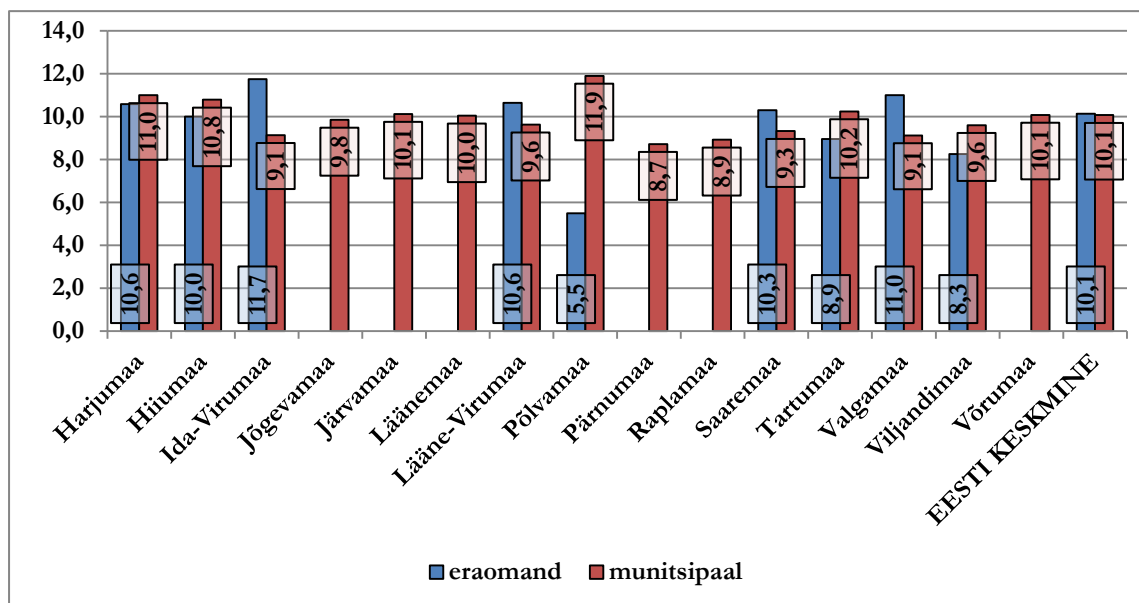
Koolieelsetes lasteasutustes on eesmärgiks kuni 10 last ühe õpetaja ametikoha kohta.

Munitsipaallasteasutustes saab välja tuua seose, et suuremates asutustes on rohkem lapsi ühe õpetaja ametikoha kohta rühmas (joonis 16). Eraomanduses lasteasutustes on aga üle 50 lapsega asutuste puhul lapsi ühe õpetaja kohta rohkem kui munitsipaalasutustes. Munitsipaalomanduses lasteasutustes ei ole laste ja õpetajate suhtarv oluliselt eesmärgist suurem. Samas vähem kui kümme last on keskmiselt lasteasutustes õpetaja ametikoha kohta vaid kuni 50 lapsega lasteasutustes.

Joonis 16 Lapsi ühe õpetaja ametikoha kohta lasteasutuse omandivormi ja suurusgrupi lõikes

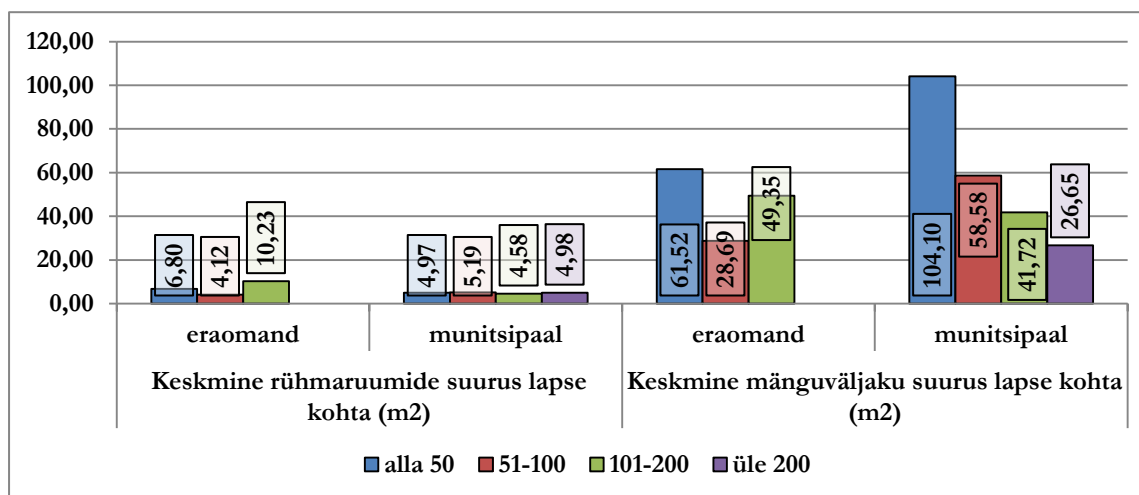
Lapsi rühmas ühe õpetaja ametikoha kohta on mõnedes maakondades rohkem munitsipaalomanduses lasteasutustes (eriti suur erinevus on näiteks Põlvamaal) ja teistes aga eraomanduses olevates lasteasutustes (kõige suurem erinevus on Ida-Virumaal) (joonis 17). Enamasti jääb suhtarv kümne piiresse. Asutuse omandivormi lõikes laste arv ühe õpetaja ametikoha kohta ei eristu.

Joonis 17. Lapsi ühe õpetaja ametikoha kohta

2.2.2. Füüsilise keskkonnaga seotud tegevusnäitajad²²

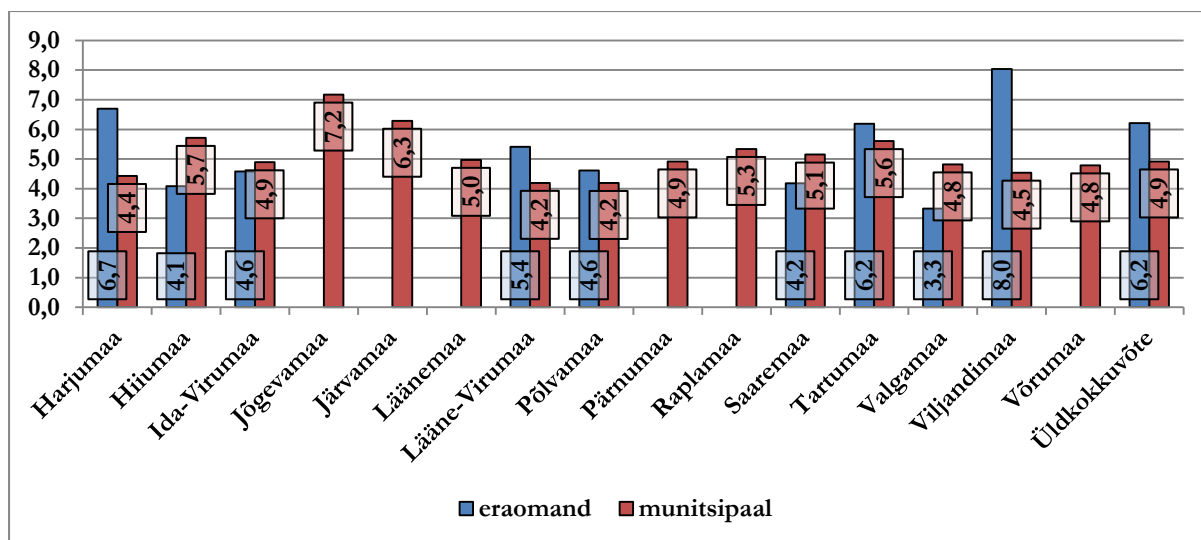
Rühmaruumide suurus koolieelsetes lasteasutustes peaks olema vähemalt 3,5 m² lapse kohta ning mänguväljaku suurus vähemalt 7,5 m² lapse kohta. Näeme, et üldiselt on see eesmärk Eesti koolieelsetes lasteasutustes täidetud. Munitsipaallasteasutustes on keskmine mänguväljaku suurus lasteasutustes seda väiksem, mida suurem on lasteasutus (joonis 18). Muudes lõigetes ei ole seost suurusgrupiga.

Joonis 18. Keskmine rühmaruumide suurus lapse kohta ja keskmine mänguväljaku suurus lapse kohta asutuse suurusgrupi ja omandivormi lõikes

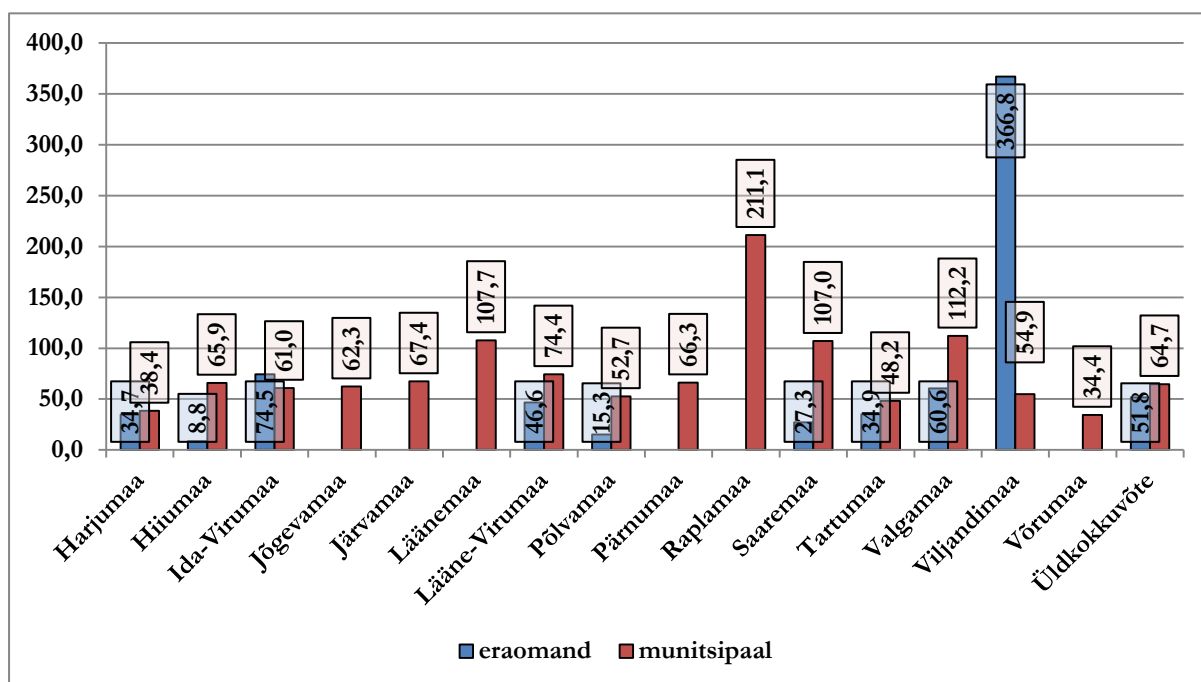
Keskmine rühmaruumide suurus lapse kohta on maakonniti nii era- kui munitsipaallasteasutustes üle 4 m² (joonis 19).

²² C2 - keskmine rühmaruumide suurus lapse kohta (m²), C3 - keskmine mänguväljaku suurus lapse kohta (m²), C5 - lasteaiakoha arvestuslik maksumus lapse kohta kuus (krooni), C7 - lastevanemate poolt kaetava osa kogumaht lapse kohta aasta keskmisena kuus (krooni).

Joonis 19. Keskmine rühmaruumide suurus lapse kohta (C2 (m²)) asutuse omandivormi lõikes maakonniti

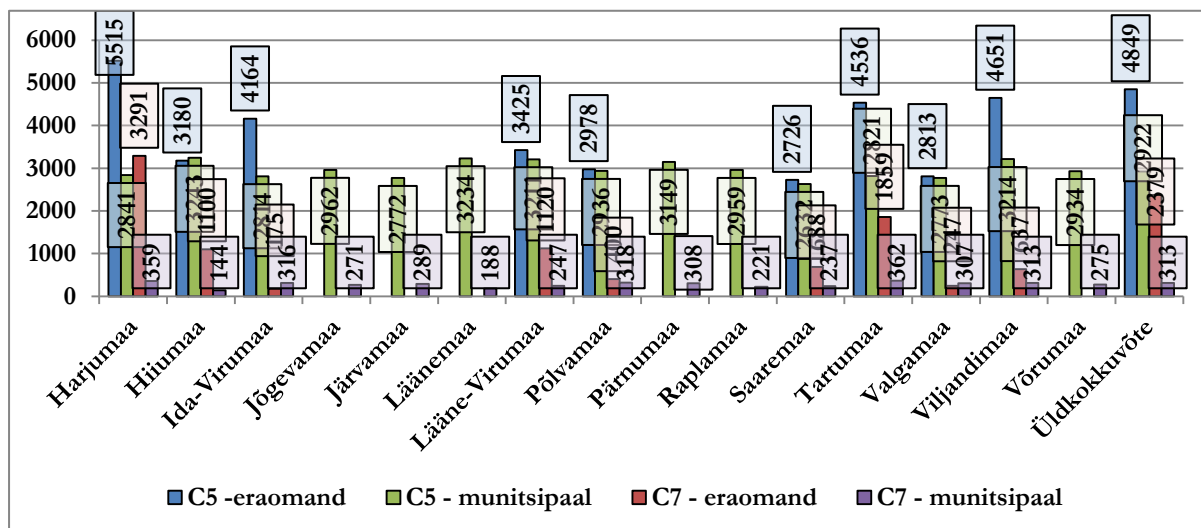
Keskmine mänguväljaku suurus lapse kohta varieerub eralasteasutuste lõikes rohkem kui munitsipaallasteasutuste lõikes, kuid see ei ole kusil eesmärgist väiksem (joonis 20).

Joonis 20. Keskmine mänguväljaku suurus lapse kohta (C3 (m²)) asutuse omandivormi lõikes maakonniti

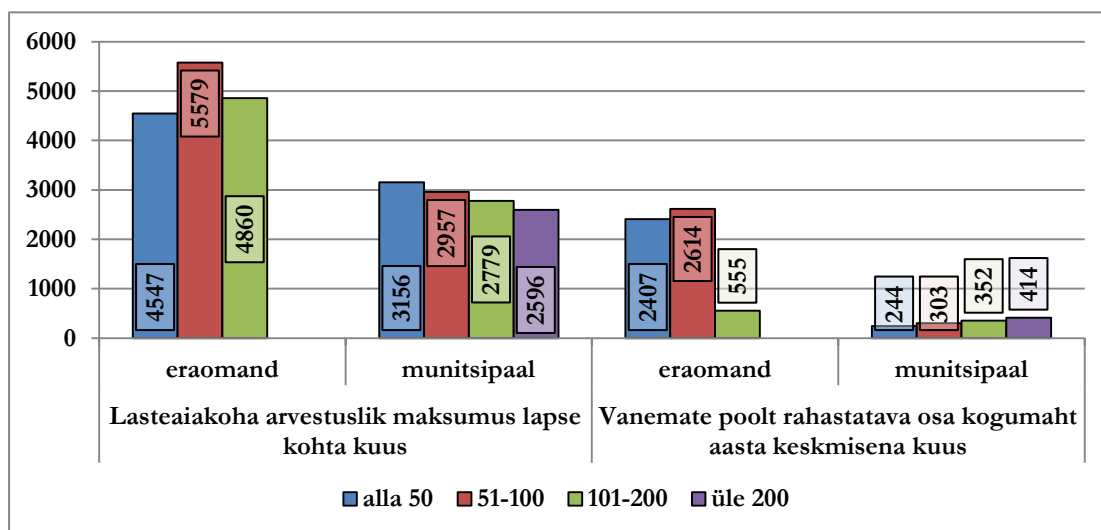
2.2.3. Eelarvega seotud tegevusnäitajad

Nii lasteaiakoha arvestuslik maksumus kui lastevanemate poolt kaetava osa kogumaht lapse kohta aasta keskmisena kuus on enamuses maakondade munitsipaallasteasutuses madalam kui eralasteasutustes. Lasteaiakoha arvestusliku maksumuse osas on erandiks Hiiumaa, kus see on eralasteasutuses 63 krooni madalam kui munitsipaallasteasutustes (joonis 21). Samas Ida-Virumaal on lastevanemate poolt kaetava osa kogumaht lapse kohta aasta keskmisena kuus eralasteasutustes ligi kaks korda madalam kui munitsipaallasteasutustes. Selle peamiseks põhjuseks on, et Ida-Virumaal on vaid kaks eralasteasutust ning neist ühes (Kohtla-Järvel asuvas lasteasutuses) on lastevanemate poolt kaetava osa kogumaht 120 krooni nii nagu ka Kohtla-Järve munitsipaalomanduses koolieelsetes lasteasutustes. See on aga vähem kui mitmetes mujal Ida-Virumaal asuvates munitsipaallasteaedades. Ka Valgamaa samapidisel erinevusel lastevanemate poolt kaetava osa kogumahu on sarnane põhjus.

Joonis 21. Lasteaiakoha arvestuslik maksumus lapse kohta kuus (C5 (krooni)) ja lastevanemate poolt kaetava osa kogumaht lapse kohta aasta keskmisena kuus (C7 (krooni)) lasteasutuse omandivormi lõikes maakonniti 2009/2010 õppeaastal.

Munitsipaalomanduses lasteasutuste puhul on võimalik välja tuua, et suuremate lasteasutuste puhul on lasteaiakoha arvestuslik maksumus madalam, samas vanemate poolt rahastatava osa kogumaht on kõrgem (joonis 22). Eraomanduses lasteasutuste puhul sarnast seost ei ole võimalik välja tuua.

Joonis 22. Lasteaiakoha arvestuslik maksumus lapse kohta kuus (krooni) ning vanemate poolt rahastatava osa kogumaht aasta keskmisena kuus (krooni) koolieelse lasteasutuse omandivormi ja suurusgrupi lõikes.

Lisad

Lisa 1. Koolieelsete lasteasutuste õppurite profiil – sugu, vanus, emakeel 2009/2010 õppeaastal

sugu	Vanus 31.12.2009	eesti	muu	KOKKU
poiss	0	1	0	1
	1	517	339	856
	2	3565	1140	4705
	3	5344	1187	6531
	4	5437	1198	6635
	5	5216	1239	6455
	6	4696	1257	5953
	7	1158	190	1348
	8	14	1	15
poiss kokku		25948	6551	32499
tüdruk	0	5	2	7
	1	510	244	754
	2	3463	1033	4496
	3	4950	1102	6052
	4	5052	1114	6166
	5	4930	1197	6127
	6	4571	1132	5703
	7	864	133	997
	8	2	1	3
tüdruk kokku		24347	5958	30305
KÕIK KOKKU		50295	12509	62804

**Lisa 2. Koolieelsete lasteasutuste ja nende õppurite jagunemine
maakonniti asulatüübi ja lasteasutuse suurusgrupi lõikes 2009/2010
õppeaastal**

		alla 50		51-100		101-200		üle 200		KOKKU	
Maakond	Asulatüüp	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des
Harjumaa	linnaline asula	21	727	43	3537	43	5902	55	13660	162	23826
	maa-asula	14	438	17	1226	18	2499	2	990	51	5153
	KOKKU	35	1165	60	4763	61	8401	57	14650	213	28979
Hiiumaa	linnaline asula	1	30			1	127			2	157
	maa-asula	4	132	1	70					5	202
	KOKKU	5	162	1	70	1	127	0	0	7	359
Ida- Virumaa	linnaline asula	3	99	17	1187	21	3497	8	1709	49	6492
	maa-asula	6	135	6	385					12	520
	KOKKU	9	234	23	1572	21	3497	8	1709	61	7012
Jõgevamaa	linnaline asula			2	144	3	412			5	556
	maa-asula	14	405	3	238	1	107			18	750
	KOKKU	14	405	5	382	4	519	0	0	23	1306
Järvamaa	linnaline asula			2	160	2	348	1	218	5	726
	maa-asula	13	363	3	176	1	108			17	647
	KOKKU	13	363	5	336	3	456	1	218	22	1373
Läänemaa	linnaline asula			1	96	5	554			6	650
	maa-asula	9	241	2	121					11	362
	KOKKU	9	241	3	217	5	554	0	0	17	1012
Lääne- Virumaa	linnaline asula			1	100	5	731	2	516	8	1347
	maa-asula	15	389	4	280	3	451	1	202	23	1322
	KOKKU	15	389	5	380	8	1182	3	718	31	2669
Põlvamaa	linnaline asula	1	5			3	494			4	499
	maa-asula	11	310	2	117	1	150			14	577
	KOKKU	12	315	2	117	4	644	0	0	18	1076
Pärnumaa	linnaline asula	2	64	4	325	11	1371	4	910	21	2670
	maa-asula	19	470	3	202	2	330	1	209	25	1211
	KOKKU	21	534	7	527	13	1701	5	1119	46	3881

		alla 50		51-100		101-200		üle 200		KOKKU	
Maakond	Asulatüüp	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des	KELA- sid	Lapsi KELA- des
Raplamaa	linnaline asula	1	24	2	145	5	573			8	742
	maa-asula	19	529	2	125	1	138			22	792
	KOKKU	20	553	4	270	6	711	0	0	30	1534
Saaremaa	linnaline asula	2	65			4	562	1	252	7	879
	maa-asula	10	282	4	243					14	525
	KOKKU	12	347	4	243	4	562	1	252	21	1404
Tartumaa	linnaline asula	8	172	6	434	12	1709	13	3290	39	5605
	maa-asula	11	293	10	701	6	789			27	1783
	KOKKU	19	465	16	1135	18	2498	13	3290	66	7388
Valgamaa	linnaline asula			2	159	5	712			7	871
	maa-asula	14	362	1	53					15	415
	KOKKU	14	362	3	212	5	712	0	0	22	1286
Viljandimaa	linnaline asula	3	114	2	137	5	733	1	201	11	1185
	maa-asula	24	568	4	242					28	810
	KOKKU	27	682	6	379	5	733	1	201	39	1995
Võrumaa	linnaline asula					1	101	3	658	4	759
	maa-asula	7	180	7	460	1	131			15	771
	KOKKU	7	180	7	460	2	232	3	658	19	1530
KÕIK KOKKU		232	6397	151	11063	160	22529	92	22815	635	62804

Lisa 3. Rühmi ja lapsi rühmades rühmaliigi lõikes ning rühmade täituvus maakonniti 2009/2010 õa

		Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	KOKKU/KESKMINE TÄITUVUS	
	arendusrühm (vaimse alaarenguga lastele)	25		14	4	1		7	8				14				73	0,1%
	erirühm (erihoooldust ja -õpet vajavad lapsed)	109							12				12				133	0,2%
	kehapuudega laste rühm	12		53					9				33		23		130	0,2%
	liitpuudega laste rühm	32		29				5					10		7		83	0,1%
	meelepuudega laste rühm	30		18					39				19				106	0,2%
	pervasiivsete arenguhäiretega rühm											4					4	0,0%
	tasandusrühm (kõnehälvetega ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele)	349		63	19				61	24	29		110		24		679	1,1%
	sobitusrühm (erivajadustega lapsed koos teiste lastega)	208	17	33	11	17	13	57	19	32		13	181		85	47	733	1,2%
	sõimerühm (kuni 3a)	5235	67	1621	188	179	169	309	143	637	237	230	1126	177	287	266	10871	17,3%
	noorem rühm (3-5a)	9238	20	2429	236	380	290	951	302	1304	387	412	2729	293	452	440	19863	31,6%
	keskmise rühm (5-6a)	4468	58	919	81	158	122	371	147	536	155	194	1074	173	195	155	8806	14,0%
	vanem rühm (6-7a)	4014	42	1086	161	324	102	480	117	653	142	193	987	192	262	179	8934	14,2%
Lapsi	liitrühm (2-7a)	5259	155	747	606	314	316	494	343	590	589	333	1089	451	660	443	12389	19,7%
Rühmi	arendusrühm (vaimse alaarenguga lastele)	4		2	1	1		1	1				2				12	0,4%

		Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	KOKKU/KESKMINNE TÄITUVUS	
	erirühm (erihooldest ja -õpet vajavad lapsed)	8							1			1					10	0,3%
	kehapuudega laste rühm	1	5						1			3		2			12	0,4%
	liitpuudega laste rühm	7	3					1				1		1			13	0,4%
	meelepuudega laste rühm	3	2						3			2					10	0,3%
	pervasiivsete arenguhäiretega rühm											1					1	0,0%
	tasandusrühm (kõnehälvetega ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele)	25	5	2					5	2	2	9		2			52	1,6%
	sobitusrühm (erivajadustega lapsed koos teiste lastega)	12	1	2	1	1	1	3	1	2		1	11		5	3	44	1,3%
	sõimerühm (kuni 3a)	298	5	113	16	13	12	22	8	44	16	16	69	13	19	17	681	20,8%
	noorem rühm (3-5a)	409	1	128	13	19	15	45	15	63	21	20	121	15	25	20	930	28,4%
	keskmise rühm (5-6a)	199	3	47	4	8	6	17	7	26	8	9	47	8	10	7	406	12,4%
	vanem rühm (6-7a)	178	2	55	9	16	5	24	7	32	9	10	44	10	14	9	424	13,0%
	liitrühm (2-7a)	258	9	43	38	22	19	29	19	36	34	20	61	27	36	25	676	20,7%
Lapsi rühmas	arendusrühm (vaimse alaarenguga lastele)	6,25		7,00	4,00	1,00		7,00		8,00			7,00				6,08	
	erirühm (erihooldest ja -õpet vajavad lapsed)	13,63								12,00			12,00				13,30	
	kehapuudega laste rühm	12,00		10,60						9,00			11,00		11,50		10,83	

		Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	KOKKU / KESKMINNE TÄITUVUS	
	liitpuudega laste rühm	4,57		9,67					5,00				10,00		7,00		6,38	
	meelepuudega laste rühm	10,00		9,00						13,00			9,50				10,60	
	pervasiivsete arenguhäiretega rühm												4,00				4,00	
	tasandusrühm (kõnehälvetega ja spetsiifiliste arenguhäiretega lastele)	13,96		12,60	9,50					12,20	12,00	14,50	12,22		12,00		13,06	
	sobitusrühm (erivajadustega lapsed koos teiste lastega)	17,33	17,00	16,50	11,00	17,00	13,00	19,00	19,00	16,00		13,00	16,45		17,00	15,67	16,66	
	sõimerühm (kuni 3a)	17,57	13,40	14,35	11,75	13,77	14,08	14,05	17,88	14,48	14,81	14,38	16,32	13,62	15,11	15,65	15,96	
	noorem rühm (3-5a)	22,59	20,00	18,98	18,15	20,00	19,33	21,13	20,13	20,70	18,43	20,60	22,55	19,53	18,08	22,00	21,36	
	keskmine rühm (5-6a)	22,45	19,33	19,55	20,25	19,75	20,33	21,82	21,00	20,62	19,38	21,56	22,85	21,63	19,50	22,14	21,69	
	vanem rühm (6-7a)	22,55	21,00	19,75	17,89	20,25	20,40	20,00	16,71	20,41	15,78	19,30	22,43	19,20	18,71	19,89	21,07	
	liitrühm (2-7a)	20,38	17,22	17,37	15,95	14,27	16,63	17,03	18,05	16,39	17,32	16,65	17,85	16,70	18,33	17,72	18,33	

Lisa 4. Rühmi ning õppureid koolieelsetes lasteasutustes rühmade õppekeele lõikes maakonniti

	Rühmi						Lapsi					
Maakond	eesti	eesti (keelekümblus)	inglise	saksa	vene	KOKKU	eesti	eesti (keelekümblus)	inglise	saksa	vene	KOKKU
Harjumaa	998	12	6	1	371	1388	20443	258	75	24	7896	28696
Hiiumaa	21	0	0	0	0	21	359	0	0	0	0	359
Ida-Virumaa	83	23	0	0	290	396	1433	418	0	0	5021	6872
Jõgevamaa	81	0	0	0	3	84	1254	0	0	0	52	1306
Järvamaa	80	0	0	0	0	80	1373	0	0	0	0	1373
Läänemaa	55	0	0	0	3	58	962	0	0	0	50	1012
Lääne-Virumaa	129	0	0	0	4	133	2442	0	0	0	83	2525
Põlvamaa	58	0	0	0	0	58	1076	0	0	0	0	1076
Pärnumaa	204	0	0	0	9	213	3690	0	0	0	181	3871
Raplamaa	90	0	0	0	0	90	1534	0	0	0	0	1534
Saaremaa	78	0	0	0	0	78	1404	0	0	0	0	1404
Tartumaa	337	5	1	0	29	372	6731	120	4	0	533	7388
Valgamaa	63	1	0	0	9	73	1107	17	0	0	162	1286
Viljandimaa	114	0	0	0	0	114	1995	0	0	0	0	1995
Võrumaa	77	0	0	0	0	77	1469	0	0	0	0	28696
KOKKU	2468	41	7	1	718	3235	47272	813	79	24	13978	62166

**Lisa 5. Rühmi ning õppureid koolieelsetes lasteasutustes rühmade
õppekeele ning lasteasutuse suurusgrupi lõikes maakonniti 2009/2010
õppeaastal**

Maakond	Õppekeel	101-200	51-100	alla 50	üle 200	RÜHMI KOKKU	101-200	51-100	alla 50	üle 200	LAPSI KOKKU
Harju maakond	eesti	325	201	65	418	1009	6800	4071	968	8825	20664
	eesti (keelekümblus)	0	0	1	11	12	0	0	14	244	258
	inglise	0	0	5	1	6	0	0	49	26	75
	saksa	0	0	0	1	1	0	0	0	24	24
	vene	77	33	9	255	374	1601	692	134	5531	7958
	KOKKU	402	234	80	686	1402	8401	4763	1165	14650	28979
Hiiu maakond	eesti	7	4	10		21	127	70	162		359
	eesti (keelekümblus)	0	0	0		0	0	0	0		0
	inglise	0	0	0		0	0	0	0		0
	saksa	0	0	0		0	0	0	0		0
	vene	0	0	0		0	0	0	0		0
	KOKKU	7	4	10		21	127	70	162		359
Ida-Viru maakond	eesti	25	33	14	15	87	448	543	220	281	1492
	eesti (keelekümblus)	15	4	0	4	23	285	63	0	70	418
	inglise	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	saksa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	vene	165	56	1	73	295	2764	966	14	1358	5102
	KOKKU	205	93	15	92	405	3497	1572	234	1709	7012
Jõgeva maakond	eesti	34	20	27		81	519	348	387		1254
	eesti (keelekümblus)	0	0	0		0	0	0	0		0
	inglise	0	0	0		0	0	0	0		0
	saksa	0	0	0		0	0	0	0		0
	vene	0	2	1		3	0	34	18		52
	KOKKU	34	22	28		84	519	382	405		1306
Järva maakond	eesti	24	18	27	11	80	456	336	363	218	1373
	eesti (keelekümblus)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	inglise	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	saksa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	vene	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KOKKU	24	18	27	11	80	456	336	363	218	1373

[illegible]

Maakond	Õppekeel	101-200	51-100	alla 50	üle 200	RÜHMI KOKKU	101-200	51-100	alla 50	üle 200	LAPSI KOKKU
	inglise	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	saksa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	vene	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KOKKU	30	13	23	12	78	562	243	347	252	1404
Tartu maakond	eesti	122	59	29	127	337	2498	1096	429	2708	6731
	eesti (keelekümblus)	0	0	0	5	5	0	0	0	120	120
	inglise	0	0	1	0	1	0	0	4	0	4
	saksa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	vene	0	2	3	24	29	0	39	32	462	533
	KOKKU	122	61	33	156	372	2498	1135	465	3290	7388
Valga maakond	eesti	29	11	23		63	533	212	362		1107
	eesti (keelekümblus)	1	0	0		1	17	0	0		17
	inglise	0	0	0		0	0	0	0		0
	saksa	0	0	0		0	0	0	0		0
	vene	9	0	0		9	162	0	0		162
	KOKKU	39	11	23		73	712	212	362		1286
Viljandi maakond	eesti	40	20	43	11	114	733	379	682	201	1995
	eesti (keelekümblus)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	inglise	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	saksa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	vene	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KOKKU	40	20	43	11	114	733	379	682	201	1995
Võru maakond	eesti	12	25	12	32	81	232	460	180	658	1530
	eesti (keelekümblus)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	inglise	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	saksa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	vene	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	KOKKU	12	25	12	32	81	232	460	180	658	1530
KOKKU	eesti	881	491	406	718	2496	17386	9269	6132	14980	47767
	eesti (keelekümblus)	16	4	1	20	41	302	63	14	434	813
	inglise	0	0	6	1	7	0	0	53	26	79
	saksa	0	0	0	1	1	0	0	0	24	24
	vene	267	93	14	352	726	4841	1731	198	7351	14121

Maakond	Õppekeel	101-200	51-100	alla 50	üle 200	RÜHMI KOKKU	101-200	51-100	alla 50	üle 200	LAPSI KOKKU
	KOKKU	1164	588	427	1092	3271	22529	11063	6397	22815	62804

Lisa 6. Hariduslike erivajadustega arvestamine

Tabel 1. Koolieelseid lasteasutusi, kus on HEV-e 2009/2010 õppeaastal

Maakond	suurusgrupp				KOKKU	Õppeasutusi, kus on HEV-lapsi kõigist asutustest
	alla 50	51-100	101-200	üle 200		
Harju maakond	10	12	27	29	78	37%
Hiiu maakond	4	1	1		6	86%
Ida-Viru maakond	4	15	15	7	41	67%
Jõgeva maakond	8	4	4		16	70%
Järva maakond	3		2		5	23%
Lääne maakond	4	1	1		6	35%
Lääne-Viru maakond	4	4	6	2	16	52%
Põlva maakond	7	1	4		12	67%
Pärnu maakond	12	6	11	5	34	74%
Rapla maakond	10	1	3		14	47%
Saare maakond	3	4	1	1	9	43%
Tartu maakond	9	11	10	11	41	62%
Valga maakond	6	2	2		10	45%
Viljandi maakond	12	2	2	1	17	44%
Võru maakond		5	1	3	9	47%
KOKKU	96	69	90	59	314	49%

Tabel 2. HEV-e koolieelsetes lasteasutustes 2009/2010 õppeaastal

Maakond	suurusgrupp				KOKKU	HEV-lapsi kõigist lastest koolieelsetes lasteasutustes
	alla 50	51-100	101-200	üle 200		
Harju maakond	69	236	484	670	1459	5%
Hiiu maakond	20	9	32		61	17%
Ida-Viru maakond	24	327	544	319	1214	17%
Jõgeva maakond	70	54	37		161	12%
Järva maakond	9		46		55	4%
Lääne maakond	25	21	5		51	5%
Lääne-Viru maakond	26	95	108	47	276	10%
Põlva maakond	24	31	86		141	13%

Pärnu maakond	69	85	157	252	563	15%
Rapla maakond	103	2	68		173	11%
Saare maakond	6	23	29	40	98	7%
Tartu maakond	102	125	224	371	822	11%
Valga maakond	26	15	2		43	3%
Viljandi maakond	56	27	99	19	201	10%
Võru maakond		44	34	132	210	14%
KOKKU	629	1094	1955	1850	5528	9%

Tabel 3. HEV-e, kellele on rakendatud vähemalt üks tugiteenus koolieelsetes lasteasutustes 2009/2010 õppeaastal

Maakond	suurusgrupp				KOKKU	Osatähtsus kõigist HEV-lastest
	alla 50	51-100	101-200	üle 200		
Harju maakond	68	214	416	483	1181	81%
Hiiu maakond	19	9	32		60	98%
Ida-Viru maakond	24	305	450	263	1042	86%
Jõgeva maakond	70	51	36		157	98%
Järva maakond	5		46		51	93%
Lääne maakond	14	21	5		40	78%
Lääne-Viru maakond	25	80	107	47	259	94%
Põlva maakond	23	30	86		139	99%
Pärnu maakond	46	59	129	207	441	78%
Rapla maakond	99	2	67		168	97%
Saare maakond	6	21	29	16	72	73%
Tartu maakond	92	122	221	333	768	93%
Valga maakond	26	15	2		43	100%
Viljandi maakond	54	27	99	19	199	99%
Võru maakond		39	33	132	204	97%
KOKKU	571	995	1758	1500	4824	87%

Tabel 4. Nendest HEV-e, kellele on rakendatud vähemalt üks tugiteenus kuid kellele on märgitud vähemalt täiendavalt vähemalt ühe tugiteenuse vajadus 2009/2010 õppeaastal

Maakond	suurusgrupp				KOKKU	Osatähtsus kõigist HEV-lastest
	alla 50	51-100	101-200	üle 200		
Harju maakond	1	2	26	12	41	3%
Hiiu maakond						0%

Ida-Viru maakond	1	21	8		30	2%
Jõgeva maakond	1	1			2	1%
Järva maakond	1		1		2	4%
Lääne maakond	1	2			3	6%
Lääne-Viru maakond		2		1	3	1%
Põlva maakond			5		5	4%
Pärnu maakond	2		1		3	1%
Rapla maakond	7		4		11	6%
Saare maakond	1	2			3	3%
Tartu maakond	13	5	2	9	29	4%
Valga maakond	2		2		4	9%
Viljandi maakond	1			1	2	1%
Võru maakond		5	1	18	24	11%
KOKKU	31	40	50	41	162	3%

Tabel 5. HEV-e, kellele ei ole rakendatud tugiteenuseid kuid kellele on märgitud vähemalt ühe tugiteenuse vajadus

Maakond	suurusgrupp				KOKKU	
	alla 50	51-100	101-200	üle 200		
Harju maakond	1	22	68	187	278	19%
Hiiu maakond	1				1	2%
Ida-Viru maakond		21	94	54	169	14%
Jõgeva maakond		3	1		4	2%
Järva maakond	4				4	7%
Lääne maakond	11				11	22%
Lääne-Viru maakond	1	15	1		17	6%
Põlva maakond	1				1	1%
Pärnu maakond	23	26	28	45	122	22%
Rapla maakond	4		1		5	3%
Saare maakond		1		24	25	26%
Tartu maakond	10	3	3	38	54	7%
Valga maakond						0%
Viljandi maakond	2				2	1%
Võru maakond		5	1		6	3%
KOKKU	58	96	197	348	699	13%

Tabel 6. Tugisüsteemide kaudu toetatud laste osakaal kõigist HEV lastest lasteasutuses (kaalutud keskmine neis lasteasutustes, kus on HEV-e (2009/2010 õppeaastal))

Maakond	suurusgrupp				KOKKU
	alla 50	51-100	101-200	üle 200	
Harju maakond	97%	90%	87%	84%	87%
Hiiu maakond	98%	100%	100%		99%
Ida-Viru maakond	100%	90%	88%	83%	89%
Jõgeva maakond	100%	74%	92%		91%
Järva maakond	67%		100%		80%
Lääne maakond	74%	100%	100%		83%
Lääne-Viru maakond	95%	90%	83%	100%	90%
Põlva maakond	86%	97%	100%		91%
Pärnu maakond	70%	69%	84%	80%	76%
Rapla maakond	95%	100%	98%		96%
Saare maakond	100%	86%	100%	40%	87%
Tartu maakond	92%	82%	98%	93%	91%
Valga maakond	100%	100%	100%		100%
Viljandi maakond	98%	100%	100%	100%	99%
Võru maakond		95%	97%	100%	97%
KOKKU	91%	87%	90%	86%	89%

Lisa 7. Tegevusnäitajad koolieelsetes lasteasutustes maakonniti ja asutuse omandivormi lõikes 2009/2010 õppeaastal

	eraomand								munitsipaal							
Maakond	A1	A2	C1 (õpetajad)	C1 (kõik pedagoogid)	C2	C3	C5	C7	A1	A2	C1 (õpetajad)	C1 (kõik pedagoogid)	C2	C3	C5	C7
Harjumaa	36%	15,6	10,6	7,3	6,7	34,7	5515	3291	66%	20,8	11,0	8,6	4,4	38,4	2841	359
Hiiumaa	72%	15,0	10,0	6,0	4,1	8,8	3180	1100	57%	17,1	10,8	7,0	5,7	65,9	3243	144
Ida-Virumaa	76%	20,1	11,7	8,5	4,6	74,5	4164	175	63%	17,0	9,1	6,8	4,9	61,0	2814	316
Jõgevamaa									54%	15,7	9,8	7,6	7,2	62,3	2962	271
Järvamaa									62%	16,0	10,1	7,2	6,3	67,4	2772	289
Läänemaa									71%	17,2	10,0	7,8	5,0	107,7	3234	188
Lääne-Virumaa	55%	20,8	10,6	7,8	5,4	46,6	3425	1120	59%	17,3	9,6	7,8	4,2	74,4	3211	247
Põlvamaa	62%	22,0	5,5	4,9	4,6	15,3	2978	400	64%	17,7	11,9	7,5	4,2	52,7	2936	318
Pärnumaa									62%	16,7	8,7	7,0	4,9	66,3	3149	308
Raplamaa									58%	16,7	8,9	6,6	5,3	211,1	2959	221
Saaremaa	67%	17,5	10,3	7,6	4,2	27,3	2726	688	56%	16,9	9,3	7,0	5,1	107,0	2632	237
Tartumaa	39%	13,1	8,9	6,9	6,2	34,9	4536	1859	86%	19,3	10,2	7,5	5,6	48,2	2821	362
Valgamaa	60%	16,5	2,8	2,5	3,3	60,6	2813	247	71%	17,1	9,1	7,0	4,8	112,2	2773	307
Viljandimaa	63%	10,0	8,3	7,7	8,0	366,8	4651	637	67%	17,0	9,6	7,0	4,5	54,9	3214	313
Võrumaa									74%	17,9	10,4	8,1	4,8	34,4	2934	275
Eesti keskmine	44%	15,6	9,9	7,1	6,2	51,8	4849	2379	66%	18,4	10,1	7,7	4,9	64,7	2922	313